

nummer 42
september 1989

TIJD·SCHRIFT

BOERDERIJEN IN DE HOLIERHOEKSE POLDER

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

*Foto op de voorpagina: Boerderij Middelhuizen zoals zij als
boerenbedrijf functioneerde.*

TIJD - SCHRIFT

Nummer 42, september 1989

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

INHOUD

Redactioneel	2
Van de voorzitter	3

Artikelen

Boerderijen in de Holierhoekse Polder	7
in Vlaardinger Ambacht door Frans W.Assenberg	

Overige zaken

Agenda	102
Nieuws van de Excursie-commissie	105
Nieuwe historische uitgaven	107
Inhoud volgende TIJD-SCHRIFT	108

Redactioneel

Alweer een nieuw Tijd-Schrift. Dit nummer is bijna geheel gewijd aan de verdwenen gebouwen in de Holierhoekse Polder. Traditiegetrouw verschijnen er regelmatig themanummers over een bepaald historisch onderwerp. De Tijd-Schriften over De Broekpolder, De Schoolstraat en De Oostwijk zijn daar voorbeelden van.

Zo snel als er in Vlaardingen na het afgeven van een sloopvergunning wordt gesloopt, zo langzaam wordt er daarna gebouwd op de leeggekoemen plek.

Drieëntwintig jaar na het verdwijnen van Drieënhuizen is men gestart met het bebouwen van de kaalslag in de Holywijk !

Zoals u wellicht zult hebben gezien, is Tijd-Schrift de laatste jaren typografisch gewijzigd. Om een zo goed mogelijk produkt te leveren worden de ingeleverde artikelen bewerkt door middel van een personal computer. Teneinde zo efficiënt mogelijk te kunnen werken is het vereist dat de ingeleverde artikelen getypt worden op een **elektrische** schrijfmachine. Indien u van plan bent om artikelen ter publikatie aan de redactie van Tijd-Schrift aan bieden, verzoeken wij u hiermee rekening te houden. Dit voorkomt de redactie een hoop werk. Overigens zijn uw artikelen uiteraard van harte welkom.

Wij wensen u veel genoegen met dit nummer.

Redactie Tijd-Schrift.

Van de voorzitter

VAN BUIZENGAT TOT MONUMENT

De maanden die verstreken zijn sedert het verschijnen van ons vorige Tijd-Schrift en dit nummer kunnen het best worden gekenmerkt door bovenstaande woorden. Natuurlijk zijn er meer verenigingsactiviteiten geweest in het voorbije half jaar. De korte periode echter die ligt tussen de presentatie van ons verzamelwerk over het Buizengat en de adoptie van het Vissersmonument, geeft goed weer op welke wijze een historische vereniging actief kan zijn.

De korte plechtigheid bij het Vissersmonument op 19 mei jl. betrof het gedenken van de op zee gebleven vissers. De visserij is voor de ontwikkeling van Vlaardingen van enorme betekenis geweest; velen hebben daarvoor met hun leven betaald. In mijn toespraak heb ik dit met zoveel woorden benadrukt. Toch wilde ik daarin niet blijven steken en heb ik er een andere dimensie aan toegevoegd. Als rentmeesters van deze wereld hebben wij de opdracht de aarde leefbaar te houden voor ons zelf en voor onze kinderen. Zo kan het Vissersmonument ook een gedenkteken zijn voor het zuiver houden van onze wateren. Opdat er in de toekomst visserij zal kunnen blijven bestaan.

Op 23 mei bood ik het College van B & W namens onze vereniging een boekwerkje aan over het Buizengat. Het is samengesteld door onze volijverige commissie Restauratiepenning. Dit naar aanleiding van de vorig jaar gehouden expositie in het Visserijmuseum. Het pleidooi voor het behoud van dit unieke stukje Vlaardingen gaat om meer dan de hobby van enkele historisch geïnteresseerden. Wij zijn er van overtuigd dat we namens onze brede ledenkring en vele andere sympathisanten hebben mogen handelen. Het verleden geeft zin en heden aan de toekomst. Dit heb ik het College voorgehouden en de media hebben onze intentie

uitstekend weergegeven. Het Buizengat dient een herkenbaar deel van onze stad te blijven. Herkenbaar, opdat onze stad leefbaar blijft voor huidige en toekomstige generaties. Een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst; dat kunnen we elders in dit land lezen. Maar een toekomst kan niet zonder een verleden. Een stukje daarvan zichtbaar houden in Vlaardingen is een goede zaak. Ook daarvoor dienen we te staan als Historische Vereniging Vlaardingen. Dat we met elkaar een goed seizoen tegemoet mogen gaan is de wens van uw voorzitter.

K.W. van Netten

BOERDERIJEN IN DE HOLIERHOEKSE POLDER

Een wandeling over de Holyweg en de Trekkade in Vlaardingen in de jaren vijftig, zestig en zeventig van **deze eeuw**.

Door : Frans W. Assenberg

Boerderij van Chardon aan het begin van de Holyweg. Rechts de nog bestaande oprijlaan.

BOERDERIJEN IN DE HOLIERHOEKSE POLDER

Tijd-Schriftnummer 31 was bijna geheel gewijd aan de Vlaardingse Broekpolder. In de jaren vijftig werd deze prachtige polder gesloopt en werd er een metersdikke laag havenslib opgespoten. De boerderijen die er stonden, sommige eeuwenlang, moesten voor dit gebeuren het veld ruimen. Bij wijze van een wandeling over de Broekweg en de Broekkade (langs de Vlaardingse Vaart) werd er verteld over de verdwenen boerderijen en woningen in deze polder. Ook Tijd-Schriftnummer 32 geeft hierover informatie.

Om het beeld een beetje completer te maken leek het mij een aardig idee ook de boerderijen in de Holierhoekse Polder te inventariseren. Immers, ook een deel van deze polder onderging hetzelfde lot als de ernaast gelegen Broekpolder. Had ik het in het broekpolderverhaal over de tragische ondergang van de eendenkooi waarvan je de sloop als een historische ramp kunt betitelen, niet minder spectaculair was de sloop van zeventiende eeuwse boerderij "Middelhuizen" en de andere twee boerderijen die er vlakbij stonden. Samen vormden zij "Drieënhuizen". De actie voor behoud van Middelhuizen die gemeenteraadslid Leo de Snaijer ontketende ligt nog vers in het geheugen. Het hielp allemaal niets, alles ging voor de bijl.

Dit artikel is eigenlijk bedoeld voor jonge mensen. Want zij hebben er amper weet van dat ook de Holywijk eens een mooi landelijk stuk Vlaardingen was waar je je te goed kon doen aan een tocht over de Holyweg en Trekkade. (Natuurlijk is het ook voor ouderen, wij hebben Vlaardingen aan hen te danken.) Dat het er goed toeven was blijkt uit het feit dat sommige families generaties lang in dezelfde omgeving of op dezelfde boerderij bleven wonen. Wellicht lag dat in de aard van boerenfamilies. Toch moet men dit bestaan hebben gewaardeerd boven dat in de stad.

Overigens is het omgekeerde ook het geval: een visser werd ook geen boer.

Namen als Oosthoek, Zonneveld, Moerman, Dijkshoorn enzovoort, hebben een agrarische klank. Als je met de vroegere bewoners van de Holierhoekse Polder (en de Broekpolder) praat, is het net of alles er nog staat, zo goed weet men te vertellen hoe alles was vóór de stad werd uitgebreid. Vooral door deze "oral history" of mondelinge geschiedenis komen vele bijna verloren gegane zaken boven water. Zodoende krijgt het beeld meer diepte.

De Holierhoekse Polder

Laten we nu eerst even gaan kijken wat de Holierhoekse Polder inhield voordat hij onderging in de vaart der volkeren.

De eigenlijke naam is Holierhoekse en Zouteveense Polder. Eerstgenoemde polder lag ten noorden van de Kethelweg, vroeger de Vlaardingseweg geheten. Deze weg was tevens de zuidgrens. De westgrens liep door de Vlaardingse Vaart, de noordgrens was de Zweth en de oostgrens tenslotte werd gevormd door de Harreweg. De Holierhoekse en de Zouteveense Polder zijn vroeger twee afzonderlijke polders geweest. Zij zijn dit gebleven tot 1859. In het jaar 1941 kwam (de gemeente) Zouteveen vanwege de opdeling door de Duitsers bijna in haar geheel bij Schipluiden.

Per 1 januari 1971 zijn de Holierhoekse en Zouteveense Polder, de Lage Abtwoudse Polder alsmede de Polder Noord Kethel en de Kerkpolder opgeheven en opgegaan in het nieuwe bemalingsgebied Vockestaart.

Voordat de Polder overschakelde op moderne bemaling, dat wil zeggen door middel van stoom, diesel of elektrische energie, zorgden zes windmolens voor de regeling van het waterpeil. Te beginnen vanuit Vlaardingen waren dat achtereenvolgens de Holierhoekse of Hooglandsche Molen, de Nieuwe Molen, de Zwethmolen, de Schouw of Slinkslootmolen, de Buiksloot, of Middelmolen en tot slot de Noordmolen. De zes

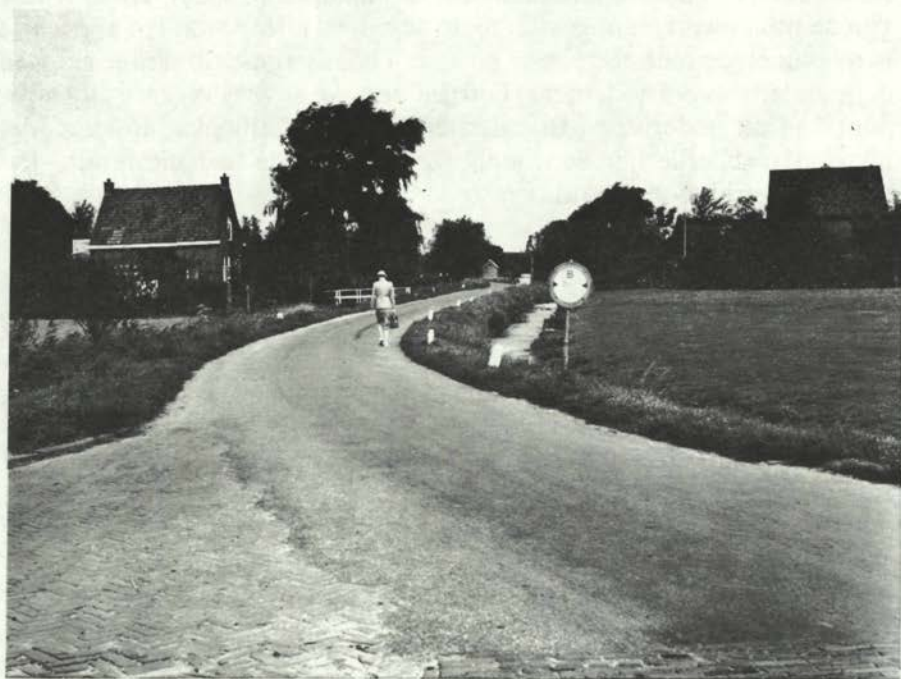

windmolens stonden allemaal langs de Vlaardingse Vaart. Hier en daar zijn de molenwerven nog waar te nemen. Niet alleen stonden er molens in de polder, de meeste gebouwen waren boerderijen. Sommige eeuwen oud, andere weer moderner. Hiermee zijn we tevens bij ons uitgangspunt van dit onderwerp: Boerderijen in de Holierhoekse Polder. Met name bij de boerderijen en woonhuizen die voor de stadsuitbreiding letterlijk het veld moesten ruimen

Boerderijen en woonhuizen langs de Holyweg.

We gaan naar buiten. We gaan een wandeling maken over de Holyweg of, zoals hij ook wel werd genoemd, de Holierhoekse Weg. We verplaatsen ons voor deze tocht in gedachten naar de jaren vijftig en zestig en zelfs nog naar de jaren zeventig van deze eeuw. Recente geschiedenis dus. In april 1955 is er eigenlijk in de Holierhoekse Polder nog niet veel te bespeuren van de expansiedrift van de Vlaardingse stadsbestuurders. Wel kunnen we even een blik werpen op het reilen en zeilen van het bestuur van de polder in de vijftiger jaren. Aan het begin van die maand werd er in zaal Concordia aan de Vlaardingse Westhavenkade een vergadering gehouden van de ingelanden van deze polder. Ingelanden, een bijna alweer vergeten begrip, zijn grond bezitters en -gebruikers binnen een polder. Zij vormen samen met de dijkgraaf het polderbestuur. Voorzitter van onze polder was destijds K. Chardon die in zijn openingswoord memoreerde dat de rekening voor geleverde elektriciteit f 4.000 hoger lag dan het jaar daarvoor. Vanwege de hevige regenval had men meer moeten malen om de voeten droog te houden. Niettemin kon men het jaar 1954 toch met een batig saldo afsluiten. Om goedkoper stroom te krijgen vatte men het plan op 's nachts en op zondag te gaan malen. Dit had tot gevolg dat er van de plaatsvervanger van de machinist van het gemaal meer zou worden gevergd

De vergadering kon zich niet verheugen in een overmatige belangstelling. Met pijn en moeite kon er aan het quorum of vereiste aantal

Begin van de Holyweg voor de sloop van de gebouwen. Links de woning van Ruigrok en rechts de villa van Huybers. Op de plaats waar de vrouw wandelt, loopt nu de Heusdenslaan.

stemmen worden voldaan. Vier jaar later is het bij zo'n zelfde bijeenkomst al niet veel beter. In totaal zijn er tijdens de jaarvergadering van de polder in april 1959, gehouden in het stadhuis van Vlaardingen, van de 599 stemgerechtigde ingelanden slechts 230 stemmen vertegenwoordigd. Uit het jaarverslag van 1958 blijkt dat men onder andere een maaiboot heeft aangeschaft. Hiermee konden poldersloten machinaal worden gereinigd en schoongehouden. Het apparaat werkte boven verwachting. Er werd overwogen om er ten behoeve van het Hoogheemraadschap van Delfland een demonstratie mee te geven. De maaiboot bood nog meer voordelen. Er werd een belangrijke besparing mee gedaan op de jaarlijkse loonkosten. Het scheelde namelijk een volwaardige arbeidskracht per jaar!

In deze vergadering was wel iets van de uitbreiding van de stad te merken. Er werd namelijk geïnformeerd hoe de waterafvoer moest worden geregeld van het nieuw te bouwen ziekenhuis. Geantwoord werd dat de nodige voorzieningen getroffen zouden worden voor dit werk. Dit zou dan zodanig gebeuren dat verontreinigingen werden vermeden. Na de rondvraag sloot voorzitter Chardon de "vlot verlopen en geanimeerde bijeenkomst op de gebruikelijke wijze".

Clattenburg

Vroeger begon de Holyweg bij het oude Raadhuis van Vlaardinger Ambacht, thans stadsarchief. Toen men bij de renovatie van het archief de klimop verwijderde kwam er een naambordje tevoorschijn met 'Holyweg' er op. Vanwege de woningbouw werd er een deel van de Holyweg veranderd in Prins Bernardlaan. Hierdoor begon toen de Holyweg bij de boerderij van Chardon. Deze plaats heette vroeger "Clattenburg" en vormt tevens het uitgangspunt van onze reis over de Holyweg.

Klaas Chardon was boer op Clattenburg. Aan het eind van de Prins Bernardlaan is nog de terp te zien waar de boerderij stond. Ten onrechte wordt het stukje weg eromheen, vanaf het einde van de Prins Bernard-

Holyweg, villa van Huybers.

laan naar de burgemeester Verkadesingel, "Het Laantje van Chardon" genoemd. Hét Laantje van Chardon is de nog bestaande oprijlaan naar de voormalige boerderij. Gelukkig is de volksmond hardnekkig, waardoor de herinnering aan de boerderij van Chardon levendig blijft.

Clattenburg is dus de naam van de boerderij die in de 14e eeuw op die plaats aanwezig was. In 1346 houdt Claes Heynenzoon vijf morgen land in dit gebied in leen. (Een "morgen" is zoveel land als op een morgen geploegd kan worden, het is dus een oude vlaktemaat.) De boerderij komt zodanig voor in het Kaartboek van de Landerijen van het Gasthuis te Schiedam. Het gaat dan om een kaart van 1572 van de landmeter Jan Potter. Uit oudheidkundig bodemonderzoek in 1971 is gebleken dat er reeds eerder van bewoning of iets dergelijks sprake moet zijn geweest. Door de aanleg van de Burgemeester Heusdenslaan werd de oude woonheuvel aangetast. Hierdoor werd over een lengte van 22 meter een profiel zichtbaar. Dit profiel raakte juist de rand van een laat 12e eeuwse woonerf dat op een overspoelingsdek was gelegen. Bovendien kwam er uit een hoger niveau een afvalput te voorschijn die onder andere baksteenmateriaal bevatte. De put werd gedateerd op rond 1300.

In 1969 werd eveneens bodemonderzoek verricht. Er werden toen twee smalle profielsleuven, loodrecht op elkaar staande, door de heuvel getrokken. Dit gaf het volgende beeld te zien : De kleiheuvel moet in de 14e eeuw in één keer zijn opgeworpen. Op die plek stond reeds in de 11e eeuw een houten huis met wanden van vlechtwerk. Dit huis is in 1164 wegens een overspoeling verdwenen. Kort daarna werd de bewoning voortgezet.

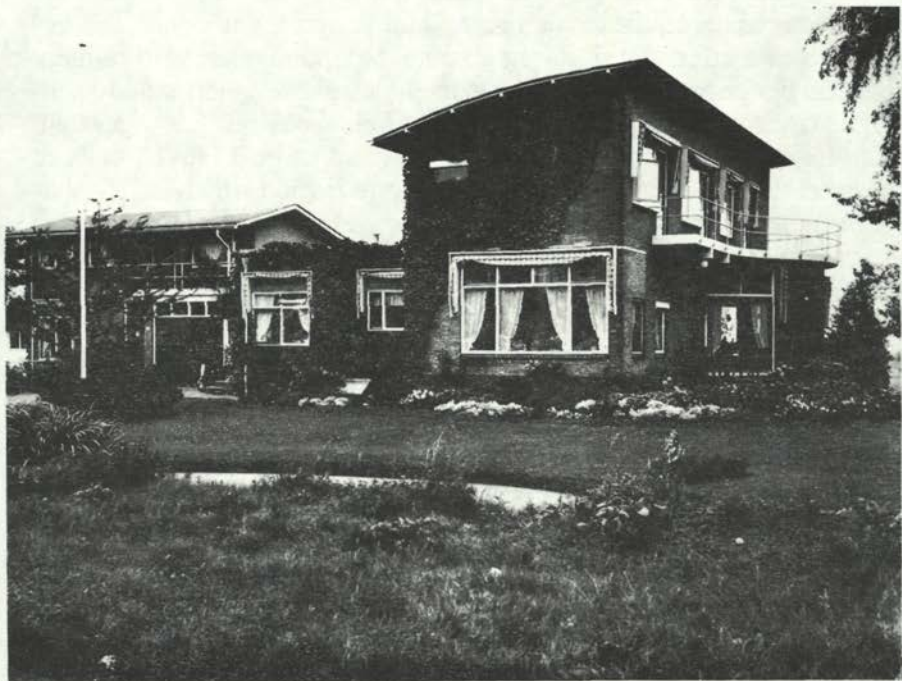
Door de aanleg van kelders in de boerderij van Chardon werden de middeleeuwse bewoningen grotendeels verstoord. Niettemin schijnt er toch interessant materiaal in de terp te zitten. Het riviertje De Vlaarding liep destijds ten dele onder de tegenwoordige (woon)heuvel door. In 1164 zou dit zijn dichtgeslibt waarna het iets oostelijker opnieuw is uitgegraven. Een restant van dit watertje is aldaar nog aanwezig. Op de kaart van

Kruikius van 1712, de mooiste oude kaart van ons gebied, is de boerderij compleet met boomgaard en oprijlaan te zien. Ten noorden ervan is, ter hoogte van de boerderij Holy, de naam 'Klattenburgh' te lezen. Volgens C.Hoek, aan wie wij de meeste gegevens over Clattenburg te danken hebben, is er in Vlaardingen geen spoor van een grafelijke burcht te vinden. Het ligt voor de hand deze functie aan Clattenburg toe te schrijven. Zekerheid hierover is er niet. Ook het feit dat in het jaar 1018 Dirk de Derde het Rijksleger versloeg bij Vlaardingen biedt geen uitkomst op de vraag of Clattenburg een burcht was. Uiteindelijk verschanste men zich bij die strijd in 1018 in de burcht van Maasland om van daaruit de veldslag voort te zetten. Ik ben geen strateeg; de vraag of Clattenburg een krijgskundige plek was, waardoor het vermoeden dat daar een burcht zou zijn geweest min of meer bevestigd kan worden, is derhalve niet te beantwoorden. Waarschijnlijk was Clattenburg wél de jongste boerderij in dit gebied in de 11e eeuw.

In 1572 stond er een hoeve op de terp die werd bewoond door Sijmon Claeszn. Dit is te zien op een kaart van Jan Janszn. Potter, de "gesworen lantmeter". Ook deze kaart zit in het eerder genoemde landkaartboek. De boerderij of bewoning wordt Clattenburg genoemd en bestaat uit een boerderij met twee hooibergen die op dezelfde plek zijn gesitueerd als op de kaart van Kruikius namelijk aan de westzijde. De kaart van Potter behelst een opmeting van het zogenaamde "bachusweer" (bakhuis), ten oosten van de boerderij Holy. Een weer is al het land tussen de sloten. Eeuwenlang was er dus bewoning op deze heuvel in Vlaardinger Ambacht.

In 1989 rest er nog slechts de terp met enkele bomen die een soort oprijlaan vormen. Volgens één van mijn zegslieden zou de op het terrein staande lindeboom ongeveer 700 jaar oud zijn. Het loont denk ik de moeite de heuvel eens aan een nader onderzoek te onderwerpen. De in het begin van deze eeuw door Filippus van der Kooy gebouwde boerderij van Chardon is na de oorlog afgebroken.

Het "Vliegtuighuis" van Melchers, Holyweg nummer 9.

Vervolgen we onze tocht langs de oude Holyweg dan zien we links het eerste woonhuisje. In dit huisje heeft Chiel Ruigrok gewoond. Ten behoeve van de aanleg van rijksweg 20 moest dit pandje het veld ruimen. Tussen de Burgemeester Heusdenslaan en de rijksweg verraaft de aanwezigheid van een aantal bomen waar het huisje destijds heeft gestaan. Schuin tegenover deze plaats stond de villa van de heer Huybers. Deze villa stond nagenoeg in het hart van de aan te leggen rijksweg. Zij was door aannemer van Katwijk vóór de oorlog gebouwd en afgebroken in de jaren 1961/1962.

Nadat Rijkswaterstaat deze woning had aangekocht, heeft er, toen Huybers naar de Boonervliet in Maassluis was verhuisd, nog enige tijd een ambtenaar van Rijkswaterstaat in gewoond. Nadat hij was vertrokken, werd, zoals steeds het geval was, eerst het begroeide gedeelte verwijderd. De jeugd nam toen het bruggetje en het schuurtje links van het huis voor haar rekening. Ook sloegen de jongelieden nog een gedeelte van het interieur kort en klein.

Naast dit pand stond het bekende "Vliegtuighuis". Enkele vormen van dit huis deden aan een vliegtuig denken. Zo had het dak de vorm van een vleugel. De eraan gebouwde salon had de contouren van een vliegtuigneus. Haaks erop stond een deel dat de romp van een vliegtuig moest voorstellen alsmede een staartstuk. Het huis werd in 1937 gebouwd door de firma L. Maat & Zn. in opdracht van A. Hoogendijk die directeur was van de visserijmaatschappij Doggersbank. Het pand stond ongeveer ter hoogte van het huidige viadukt over de Holysingel.

In 1962 en 1963 werd de landelijke rust in de Holierhoekse Polder wreed verstoord. Met de aanleg van de rijksweg van Rotterdam naar Maassluis en verder verdween de sfeer van de polder voorgoed. Ook het "Vliegtuighuis" ging eraan. Eigenaar was toen de directeur van de gelijknamige jeneverstokerij Melchers in Schiedam. Eigenlijk hoefde het huis niet weg. De rijksweg was er net langs geprojecteerd. Men zou, als het bleef staan, zo van de slaapkamer op de snelweg kunnen stappen! Niettemin werd in het voorjaar van 1963 toch met de sloop begonnen.

De boerderij van Jan Moerman.

Tegenover het Vliegtuighuis stond aan de westzijde van de Holyweg langs de Kulk (een oude sloot naar de Vaart) de boerderij van Jan Moerman. Zeer lang heeft op deze plaats een boerenwoning gestaan. Reeds in 1572 blijkt er een woning of boerderij te zijn gebouwd. Eigenaar is dan Cornelis Cornelisz. Dit is eveneens ontleend aan een kaart van Potter. Net als bij Clattenburg zien we ook hier een boerenwoning met hooibergen. Ditmaal staan de twee hooibergen aan de noordzijde van de boerderij. Er is weinig bekend over deze boerderij. De boer die er de laatste jaren op woonde was Jan Moerman. In Vlaardingens circuleren merkwaardige verhalen over een heks die op deze boerenwoning zou hebben gewoond in vroeger tijden. Uit piëteit laat ik deze onvermeld.

Mevrouw M.Kind, één van de voormalige leden van het personeel van Jan Moerman, was zo vriendelijk mij een beschrijving te verschaffen van het interieur van deze oude hoeve. De boerderij had evenals veel Midden Delflandse boerderijen een L-vorm. Vóór was het woon-en slaapgedeelte terwijl zich erachter de stal bevond. In het midden van het voorhuis was de voordeur met daarachter een lange rechte gang met plavuizen. De gang was wel twaalf meter lang. De voordeur ging bijna nooit open. Alleen met een trouwerij of een begrafenis werd hij gebruikt. "Verder mocht je hem alleen maar zemen": Links naast de voordeur was de slaapkamer en rechts, boven de kelder, de opkamer. De opkamer was altijd koud en bedompt. Ook hier geldt, evenals bij andere boerderijen in dit gebied, dat het gebruik van de opkamer onduidelijk was. De noodzaak een kelder voor de koeling van melk te bouwen deed de opkamer ontstaan. Deze had door de hoge ligging in het voorhuis min of meer een voornaam karakter. Men kon er eigenlijk geen juiste bestemming aan geven. Bij Jan Moerman werd de opkamer voor feesten gebruikt. Ook werd er in geslapen. Het vloerkleed werd, volgens mijn sympatieke zegsvrouw, met nat gras of theebladeren (die werden opgespaard) geveegd. Dit om stuiven tegen te gaan. In de opkamer stond een ronde tafel met

Boerderij van Jan Moerman aan de Holyweg.

stoelen. Er was een bedstee en een grote mahoniehouten kast maakte het beeld compleet. In die kast lagen kleren en beddegoed. De voordeur werd, zoals gezegd, bij uitzondering gebruikt. Regel was dat men via de achterdeur de boerderij inging.

Komende vanaf de oprijlaan ging men rechtdoor langs de boerderij. In de lange zijgevel was halverwege aan de linker kant een deur waardoor men in het boenhok kwam. Dit was een grote rechthoekige ruimte tussen de stal rechts en het voorhuis links. In het midden links zat de deur naar de zojuist besproken gang. Rechts naast deze deur stond tegen de muur in het "boen'ek" (boenhok) het waterfornuis. Hierin kon men het water koken door er takkenbossen in te verbranden. Ook deed men de was erin (niet om te verbranden natuurlijk!). Naast het fornuis de oven waar men brood in bakte. Daarnaast stond een tafel voor allerhande dingen. De tafel stond ook voor het raam van de andere zijmuur. In deze muur zat, tegenover de andere, ook een deur zodat men door de boerderij kon lopen.

Als we nu weer even in het boenhok gaan staan en naar de gang kijken dan zien we aan de linkerkant bij het raam een deur met daarachter een lange diepe kast. Het was meer een klein kamertje. Ongeveer in het midden zat rechts een trap naar de kelder. De toegang tot de kelder liep door de muur van het voorhuis. Tot ver in de 17e eeuw was dit in de Midden Delflandse boerderijen gebruikelijk. Het was ook de meest praktische.

In het kamertje waar de trap zat werd de kaas en de boter bewaard. Tussen deze ruimte en de gang was het "Spint". Dit was een donkere kast met een deur in de gang. Een klein raampje verlichtte deze obscure plaats. Mogelijk dat er vroeger een dienstbode in sliep. Tussen het spint en de opkamer zat in de gang een deur met daarachter de trap naar de zolder. Tegenover deze deur lag de huiskamer. In de huiskamer was een bedstee die tevens bedstee was in de slaapkamer aan de voorkant van het huis. Je kon dus via de bedstee van de huiskamer naar de slaapkamer.

Zijgevel van de boerderij van Jan Moerman.

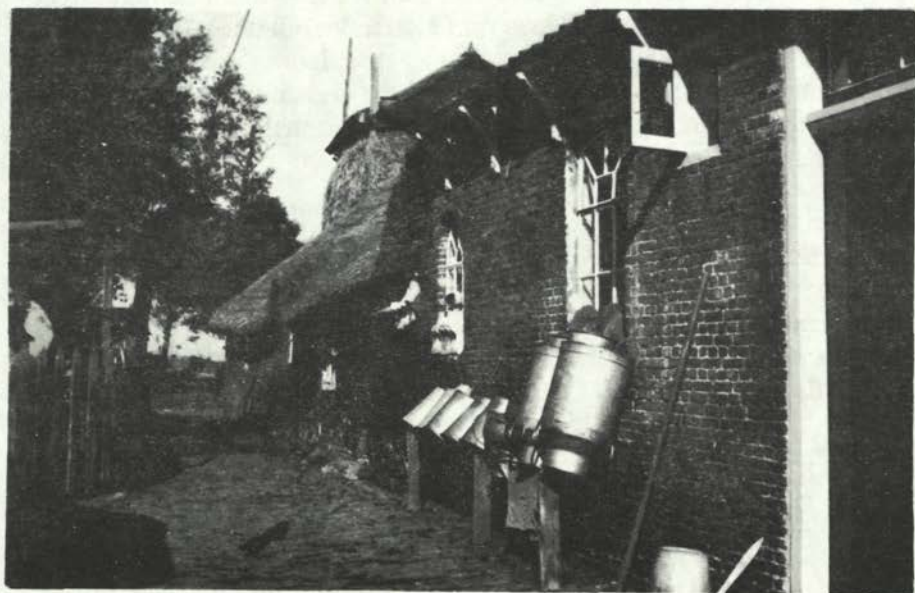

Keren we terug naar het boenhok dan zien we tegenover de deur van de gang de muur van de stal. In deze muur zaten vier deuren. Van links naar rechts waren dat de deur van het toilet en drie deuren die toegang gaven tot de stal. In de achtergevel van de stal zat een deur waardoor het vee naar binnen kwam. Tegen de muur van de stal tenslotte zat in het boenhok de pomp.

De vloer van het boenhok was belegd met rode plavuizen. Regelmatig werden deze plavuizen geboend met een oplossing van water en vitriool. "Het prikte in je ogen". Vitriool is een zwavelzuur en heeft een water onttrekkende werking. Hierdoor zagen de plavuizen er mooi rood uit na het boenen. Als dit gebeurd was werden er gonje zakken overheen gelegd als matten.

De deuren in het boenhok waren rood geverfd en van opgeklampt hout gemaakt. Zij waren voorzien van een klink. De muren hadden een zwarte plint van ongeveer een meter hoog. Daarboven waren ze witgekalkt. Het plafond was grijs en voorzien van balken. Men kookte op petroleum. Vers water werd destijds aangevoerd met melkbussen via melkfabriek de Hollandia aan de Oosthavenkade in Vlaardingen. Melk eruit en (drink)water erin! In het boenhok werden ook melkbussen geschuurd.

De kelder had gemetselde gewelven en groen/grijze plavuizen op de grond. Ten behoeve van de koeling was er in een hoek een put van ongeveer een meter diepte. Aan de buitenkant zaten "blindjes" voor de ramen om het zonlicht te weren. De trap was van steen en de muren waren gestucadoord. Verlaten we nu de kelder en gaan we nog even kijken in de huiskamer. Daar lag zeil op de grond met een kleed erop. Er was geen schouw (in de veertiger jaren) maar wel een kolenkachel. Wellicht was de schouw weggemoderniseerd. In het midden van de kamer stond een tafel met stoelen eromheen. De aan de buitenkant van de boerderij hangende blinden of luiken waren vanuit de huiskamer te bedienen. Verder was er een kast en een dressoir (op z'n Vlaardings: "dreswar"). Ook hier een grijs plafond met balken.

Nog een foto (met oude stal) van de boerderij van Jan Moerman.

Nog even naar de stal. In de stal was een trap naar de stalzolder. Op die zolder was een bedstee waar de knecht sliep, boven de koeien, warm en geurig! In de stal was ook een "toilet".

Vóór de boerderij lagen IJsselsteentjes. De voortuin was een moestuin waar onder andere aalbessestruiken stonden. Naast de hoeve was de boomgaard die tevens als slaapgelegenheid diende voor de varkens.

Dit was in een notedop de beschrijving van het inwendige van de boerderij van Jan Moerman aan de Holyweg. In de dramatische februaristorm van 1953 woei de stal omver. De directeur van de Evaggarage, de heer Ravestein, heeft toen de boerderij gekocht en laten opknappen. Er kwam een nieuwe moderne stal en de oude meesterknecht Steffen Venema werd pachter en boer. Tot de afbraak is hij erop gebleven.

In 1961 legt deze boerderij het loodje. In het Rotterdams Parool van zeventwintig mei 1961 wordt melding gemaakt van de afbraak van de boerenbedoening van Jan Moerman. Het bedrijf moet ook wijken voor de aanleg van de rijksweg. Wegen, zo meldt de krant, zijn onontbeerlijk voor de economie van het land. Een "reusachtig project" is de aanleg van rijksweg nummer 20. Ten westen van de Vlaardinger Vaart werd ter hoogte van de werf van Oosterlee een groot zandlichaam gestort (op de werf kom ik nog terug). Daarna was het de beurt aan Moerman's boerderij.

"Het kraaien van de haan in de verte, het gekwaak van een kikker in een slootje, en het tijlpen van een krekkel in het gras gingen allemaal jammerlijk ten onder in het gonzend geluid van de draglines die als mollen de grond omwoelden. Vrachtwagens die af en aan rijden om zand aan te voeren, verstoren de landelijke rust van de Holierhoekse Polder". "Maar ja", concludeert de verslaggever, "het particuliere initiatief of groepsbelang behoort nu eenmaal te wijken voor het algemeen belang". Niettemin bracht de aanblik van de gesloopte en verbrande "frisse" boerderij die zo heerlijk lag verscholen tussen de hoge kastanjabomen toch wel

Woonhuis van Maarten Oosthoek.

een schok teweeg bij de journalist. Enige balken lagen nog te smeulen en wedijverden met de zon in het afgeven van warmte. "Vele van de bomen die eens voor koelte konden zorgen, zijn omgeknakt en verbrand", schreef de man van de krant.

Verder

Nu de boerderij van Jan Moerman toch tegen de vlakte ligt, kunnen we net zo goed even doorlopen de Holyweg op. Aan de rechterkant van de weg stonden na het huis van Melchers nog de woningen van Maarten Oosthoek en Heykoop. Daarna ontmoeten we het pandje van Spijkers die een tuin achter het huisje had. De verbouwde groente werd verkocht. Deze huisjes stonden ongeveer ter hoogte van het Holyziekenhuis. We kunnen er wel om treuren dat dit allemaal verdwenen is, maar zeg nu zelf, het zou toch geen gezicht geweest zijn als die huisjes er nog stonden? Iets anders was het met Middelhuizen, maar dat komt nog. Eerst werpen we nog even op een blik op boerderij Holy.

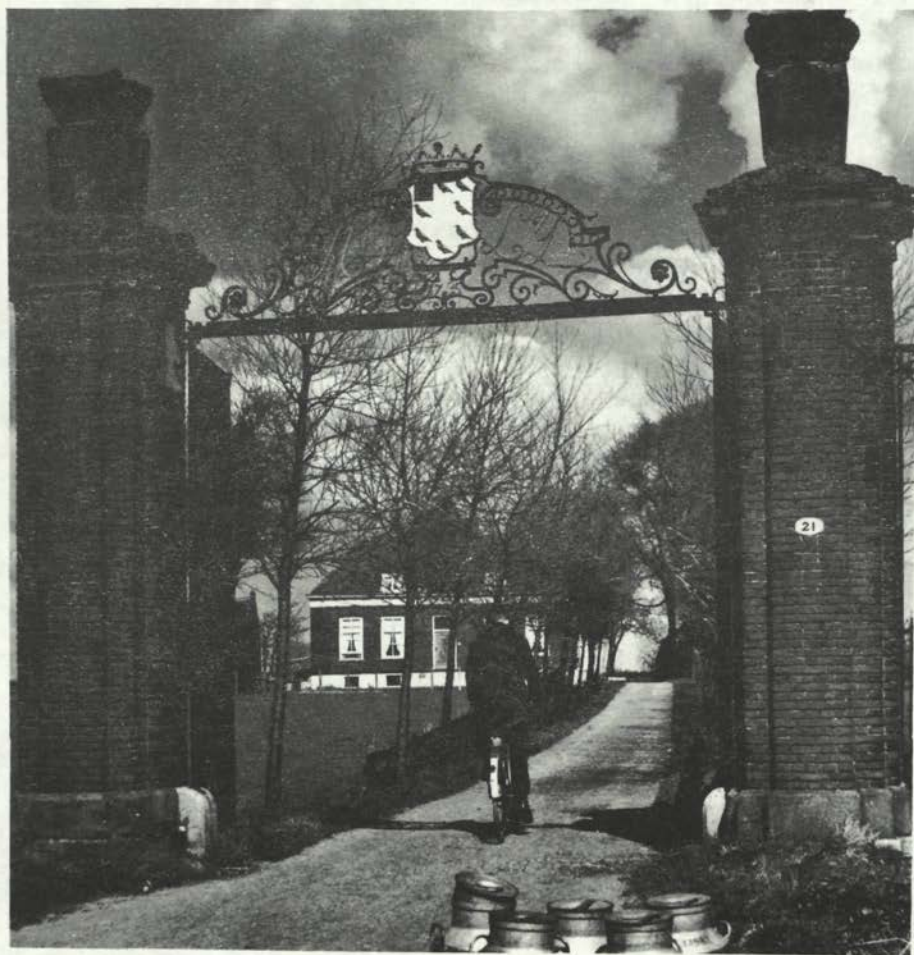
Holy

Over Holy is al (tamelijk) veel gepubliceerd. In dit verband wijs ik u op de artikelen van onder andere Westerdijk en Bijl.

De boerderij die in 1964 werd afgebroken was gebouwd op de plaats waar eeuwenlang de heerlijkheid Holy was gesitueerd. Deze boerderij had geen historische waarde, in tegenstelling tot het monumentale inrijhek. Na afbraak werd dit hek weer opgebouwd en siert thans de ingang van de rozentuin van het Holyziekenhuis.

De laatste boeren van boerderij Holy waren Van der Kooy, Oosthoek en Rodenburg. Ook van deze hoeve rest nog een aantal bomen.

Vóór de brug ter hoogte van het ziekenhuis is nog de oprijlaan te zien of water van over is. Zoals bekend was Holy een buitenplaats. In de 19e eeuw was de laatste bewoonster Johanna Gerarda van Nievervaart, vrou-

Prachtige opname van het toegangshek en de boerderij Holy aan de Holyweg. Het hek siert thans het rosarium van het Holyziekenhuis; de oprijlaan vindt men er ongeveer tegenover.

we van Holy. Na haar dood in 1850 werd het eeuwenoude huis en de woontoren afgebroken. Naast de daarna gebouwde boerderij Holy stond een schuur die gebouwd was van de stenen van de gesloopte woontoren. Niet alleen de toren en buitenplaats gingen eraan, ook de bomen ontliepen de slopers niet. Tijdens het rooien van de grote bomen rond Holy vond er in de vorige eeuw een tragisch ongeluk plaats. De arbeiders hadden die middag een grote iep te grazen genomen. De boom zou die middag vallen. Slechts een paar grote wortels moesten nog worden gekapt. De iep in kwestie stond met twee touwen vast bij windstil weer. Terwijl één van de rooiers naar de boom stond te kijken, kwam er juist een rukwindje. Een touw waarmee de boom was vastgezet brak en de man, Johannes van Dorp, liep weg, maar niet ver genoeg. Toen hij dacht dat hij op veilige afstand was draaide hij zich om. Hij wás echter niet op veilige afstand want een paar dunne takken sloegen hem neer. Eén tak, niet dikker dan een vinger, lag over hem heen ter hoogte van zijn maag. Het eten dat hij had gebruikt was wel een meter zijn mond uitgespoten. Toen ze hem opraapten was z'n hoofd in tweeën. Een afgrijselijk gezicht. Johannes van Dorp was 38 jaar toen hij op zo'n dramatisch manier om het leven kwam. Hij was arbeider, getrouwd en had vier kinderen. Na het ongeluk werd het gezin ondersteund door het Burgerlijk Ambestuur. De omgeving van Holy was een lommerrijke aangelegenheid. Het huis van Holy had het recht van planten van bomen. Vanaf de buitenplaats tot aan de brug over de Vlaarding bij Emaus - er is daar nog steeds een brug - stonden fraaie iepebomen. Hierdoor was de Holyweg een aangename wandelweg.

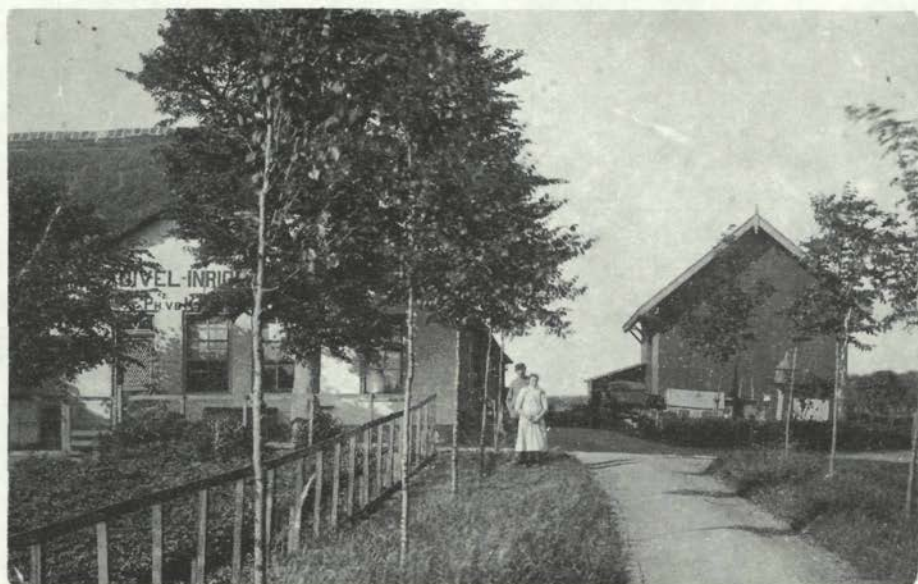
Genoeg over Holy. In het archief van Vlaardingen liggen zeer veel gegevens over dit onderwerp. Men vertelt u er graag wat er zoal over te vinden is. Wij gaan intussen naar de volgende behuizing. Dit is geen boerderij maar een huisje. Niet alleen nú ruikt de stad op, dit proces is al jaren aan de gang. De aanwezigheid van villa's en woonhuizen langs de Holyweg was toen al een bewijs dat de stad uit haar voegen barstte. Eén van de laatste woonhuizen die het veld moesten ruimen voor de nieuw-

Hethuisje van de familie Groen "Tussen de stoven blijven we loven". 1

Opname uit 1956 van de boerderij Holierhoek . Deze stond destijds ongeveer ter hoogte van de huidige Juliana van Stolberglaan en de Heiligerleelaan.

De boerderij van en mèt Flip van der Kooy en zijn dochter.

bouw was het huisje van de familie Groen. Het stond destijds bekend als "Tussen de stoven blijven we loven". Stoven zijn laag bij de grond afgesneden wilgebomen. Ook wel kopstoof genoemd. De gezusters Kooy bewoonden in de jaren dertig dit huisje dat in 1967 werd afgebroken. Het stond ongeveer ter hoogte van de huidige Engelbrechtlaan.

Achter dit huisje lag vroeger de tuinderij van Qualm. Jan Zonneveld bewoonde de erbij gelegen boerderij die ook nog als "Zuivelinrichting" door oud-gemeenteraadslid Flip van der Kooy bewoond werd. Op de kaart van Kruikius van 1712 is er reeds bewoning waar te nemen op deze plaats. Lopen we nu in gedachten verder de voormalige Holyweg op dan zien we na het bruggetje en de bocht de boerderij "Holierhoek" opdemen. De benaming Holierhoek is zeer oud. Al in 1437 is er van deze aanduiding sprake. Dit blijkt uit gegevens over Middelhuizen. Op 1 juli 1437 namelijk verkoopt Lijsbeth, de weduwe van Pieter Jakobszoon, aan Jacop Muuszoon "7 morgen min een half hond land". Een hond is niet alleen een huisdier, het is ook een oude oppervlaktemaat: honderd vierkante roeden. Eén roede is ongeveer 14m². De boerderij Holierhoek was niet uit die tijd. Op de kaart van Jakop van Deventer van 1570 is op die plaats geen bebouwing te zien. Deze boerderij die als laatste werd bewoond door Maarten Moerman was gelegen aan de Holyweg nummer 10. Holierhoek moest plaats maken voor het achter het Holyziekenhuis gelegen bungalowpark. Vanaf de plek waar vroeger de Holierhoekse Molen langs de Vlaardinger Vaart stond, liep destijds een zogenaamd "Kerkpad" de polder in langs de zojuist besproken boerderij naar "Drieënhuizen".

Drieënhuizen

De drie boerderijen die we vervolgens op onze weg tegenkomen waren "Noorderhuizen", "Middelhuizen" en "Zuiderhuizen". Samen vormden zij het complex Drieënhuizen. Zuiderhuizen stond aan de Holyweg nummer 37 en werd bewoond door de gebroeders Van der Ende. Het achter-

Zuiderhuizen .

ste deel van Zuiderhuizen stamde uit 1778. De boerderij zelf was minder oud. Foto's van de palen van het inrijhek droegen als titel "Zuiderhuizen" en "Anno 1876". Zuiderhuizen wordt op een kaart uit 1876 ook wel "Westhuizen" genoemd terwijl "Noorderhuizen" "Oosthuizen" heet. Hieruit blijken de tegenstellingen. De drie boerderijen waren vanaf de Holyweg via een lange oprijlaan bereikbaar. Wellicht dat deze omwegen de voetpaden deden ontstaan. Hoe dan ook, er hebben sinds lange tijd drie huizen gestaan. Uit de protocollen (boeken waarin akten en oorkonden werden geschreven) van onroerende goederen van Schout en Schepenen van Vlaardinger Ambacht van 1577 tot 1597 blijkt dat er reeds in 1597 sprake is van Drie Huizen in de Holierhoekse Polder. Op 15 augustus dat jaar is Ridder Hendricxsz. van Opmeer in Noord Holland 2.800 gulden schuldig aan Leendert Maertensz. Een en ander wegens de koop van een woning met erf en land gelegen in Vlaardinger Ambacht. Volgens genealogische gegevens betreft het hier de boerderij Middelhuizen. Zuiderhuizen tenslotte legt in de zestiger jaren geruisloos het loodje. Dit kan niet van Middelhuizen worden gezegd.

Middelhuizen

De naam zegt het al, het was de middelste van de drie in dit buurtschapje in de polder. We weten thans dat deze hoeve al in de 15e eeuw werd genoemd.

Ik heb als bijlage de reeks van eigenaars van 1434 tot en met 1966, het jaar waarin Middelhuizen werd gesloopt, op een rij gezet. Een tijdperk van 532 jaar! Het zou een saai verhaal worden om het hier integraal te behandelen. De krenten uit de pap echter neem ik wel onder de loupe in dit artikel. Dit houdt uiteraard niet in dat u dan de bijlage maar moet overslaan! Middelhuizen stamde dus uit de late middeleeuwen en was onder andere bezit van leden van het geslacht van Muys van Holy. De boerderij was, net als vele andere in dit gebied, gebouwd op de rug van een oude geulafzetting van het voormalige krekenselsel. Wanneer de bouw heeft plaatsgevonden is niet bekend.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat Middelhuizen een zelfstandige heerlijkheid was net als Holy. Het was een betrekkelijk kleine boerderij in vergelijking met andere. Over het algemeen had een boer in dit gebied 30 tot 40 morgen land in gebruik (een Rijnlandse morgen is 0,8516 ha.). Middelhuizen was in de 15e en in de 16e eeuw niet veel groter dan 20 morgen. Ten tijde van de Informatie, begin 16e eeuw, gaven boeren in de omgeving van Wateringen op, 4 morgen land nodig te hebben om één koe te weiden. Op Middelhuizen zouden dus niet meer dan 5 koeien hebben gelopen. Naast het boerenbedrijf zoals wij dat nu kennen hield een boer zich toen ook bezig met jagen, vissen, riet verzamelen en spinnen. Hij verhuurde zich soms als dagloner om in zijn onderhoud en dat van zijn gezin te voorzien. De boer op Middelhuizen kan zich alleen huurder of "bruiker" noemen, de woning en de landerijen zijn in handen van families in de stad. De familie Duyst in Delft of Oem in Dordrecht bijvoorbeeld behoren daartoe.

Uit de verkoping van Middelhuizen van 9 augustus 1599 blijkt wat tot de boerderij behoorde. Als gewas werd er "tarruwe" (tarwe) verbouwd alsmede haver en er was een boomgaard. In de koop waren opgenomen: 20 melkkoeien, 6 vaarzen, 1 stier, 1 oud varken, 6 "één winterse beesten" (pinken), 3 paarden, 8 schapen, hout, koper en ijzer en aardewerk en stopen (een soort maatbeker tot 2,5 liter), emmers, vaten, wagens en hekwerk. Uitgezonderd van de koop was een "Thresoortgen hangende op de hoog kamer van de woning" (een kostbaar voorwerp, wat?), een nieuwe "mansstoel" en al het linnen, twee bedden met toebehoren en een koperen pot en ketel. Deze goederen bleven gereserveerd voor de verkoper, Lenaert Maertensz. De koper was Lenaert Jorisz. In de koop waren tevens begrepen:

2 kinnetjes boter (een kinnetje is een oude inhoudsmaat),
8 komijnekazen van 24 pond het stuk, 6 schapekazen en 2 tonnen met appels (van het beste gewas op de woning).

Verder maakte van deze transactie deel uit: een mager varken. Dit alles diende als leeftocht voor de verkoper en zijn vrouw genaamd Leentje

Schrevelsdr. Als de koop een half jaar later nog eens wordt bevestigd (1 mei 1600), komen er nog een paar condities om de hoek kijken. Bij verkaveling moet de koper vergoeding ontvangen in de vorm van een ander gelijkwaardig en even groot stuk land. De verkoper zal een buurpad en een buitenpad hebben over "De Laencamp" (een "camp" is een stuk land) en de werf, om met paard en wagen te berijden en te gebruiken.

Jagen op het land genaamd "De Hoekkamp" (waarschijnlijk lag dit ter hoogte van de huidige Europaboulevard en het zandlichaam voor rijksweg 19) en op andere landen blijft toegestaan aan de verkoper mits hij de hekken sluit die staan op de heul van de Holyweg, op de Laencamp en op de werf. Aldus de verkoopakte. Uit deze gegevens kunnen we een aantal interessante zaken halen. Eén van de laatste bewoners van Middelhuizen, mevrouw Zonneveld vertelde mij dat de Hoekkamp tot het einde toe met onder andere stukken land in Vlaardingerwoud (in de Hollarhoekse polder) tot de landerijen van de boerderij behoorden. Dit even terzijde. De totale grootte van Middelhuizen beloopt ongeveer 35 morgen. Met 20 koeien, 6 vaarzen en 6 pinken (totaal 32 stuks) wordt er door 0,9 koe 1 morgen land geweid. Veel meer dan de eerder geciteerde boeren in Wateringen: 1 koe op 4 morgen. Dit cijfer stamde weliswaar uit de tijd van de Informatie!

Een ander aspect in deze beschrijving is het feit dat er van zuivelbereiding sprake is. In de Zuidbuurt en in de noordelijke polders van Midden Delfland rendeerde deze bezigheid beter dan in de overige delen van dit gebied. Ook Middelhuizen profiteerde van de rust door het vertrek van de Spanjaarden en de betere bemaling door middel van een nieuw type windmolen waardoor beter voedsel voor de dieren werd verkregen. Eén en ander had tot gevolg dat men beter ging boeren waardoor de zuivelbereiding een kans kreeg.

Boerderij Middelhuizen ging diverse malen in andere handen over. In 1639 werd de brouwer in "De Bril" in Rotterdam, Gerrit Jansz. Blanc-

Boerderij Middelhuizen.

kert, de nieuwe eigenaar. Hij of zijn erfgenamen zorgden ervoor dat er een nieuwe boerderij werd gebouwd in 1665.

Door de opkomst van de steenfabriekjes langs de Hollandse IJssel was het mogelijk met een redelijk harde baksteen te bouwen. Het waren deze "IJsselsteentjes" waarmee de nieuwe boerderij werd gebouwd. In 1965 werd er door de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek een opmeting verricht van boerderij Middelhuizen. Hieruit bleken onder andere de volgende zaken. De boerderij was, ik zei het al, gebouwd in 1665. Dit was te zien aan de oostkant van de woning in een deurkalf boven de voordeur. In dit kalf of tussendorpel was de tekst "anno 1665" uitgehakt. In het midden van deze tekst bevond zich een afbeelding van een gebouw in de vorm van een verdedigingstoren of een burcht. Welke betekenis hieraan gegeven dient te worden is niet bekend. Linksboven de deur bevond zich een natuurstenen gevelsteen met daarop het woord "Middel-Huyse". Langs de rand was een bladmotief uitgehakt. De voordeur was van eikehout terwijl de kozijnen van greenhout waren gemaakt. Het metselwerk was uitgevoerd in gele baksteen van Dorts formaat en gemetseld in kruisverband, aangevuld met rode Rijnstenen aan togen, neggen en vlechtingen. Het geheel werd afgewisseld met natuurstenen aanzetstukjes en sluitsteentjes. Langs de kozijnen en het dak was een rand van rode bakstenen aangebracht. Een metselmozaïek, in de vlakken onder de ontlastingsbogen van gele en rode stenen en één figuur ingemetseld naast de voordeur in eveneens rode bakstenen, versierde de gevels. De boerderij had een rieten dak gedekt met rietvorsten.

Van Middelhuizen was de opkamer gesitueerd met de lange zijde aan de oostgevel. De korte zijde was op het noorden georiënteerd. Op de vloer van deze opkamer lagen geglazuurde plavuizen. Zij waren diagonaal gelegd en hadden een afwisselend gele en groene kleur.

Ook de andere vloeren waren van plavuizen voorzien. Van de opkamer waren de wanden gewit, de andere kamers hadden behangwerk tegen de muren. Verder had de op- of hoogkamer een schouw met getordeerde oftewel gedraaide halfzuilen op een basement of voetstuk en afgedekt

met een console of steunsel die een zware houten lijst droeg. Eén en ander was uitgevoerd in natuursteen en versierd met beeldhouwwerk. In de muur van de opkamer was niet alleen aan de noordkant een rond raam met een natuurstenen en gebeeldhouwde cartouche (sierlijke omlijsting), er waren met een tussenruimte van ca 90 cm ook nog twee stroken van witte geglaazuurde tegels van 13 maal 13 cm die diagonaal aangebracht waren. Deze stroken tegels hadden een breedte van 36 cm.

Verder zaten er draagbalken in, die in plaats van gezaagd, rechthoekig waren gehakt. Zware balken waaraan was te zien dat het flinke bomen waren geweest. In de opkamer waren de balken in de zoldering 18 x 25 cm.

De boerderij lag ongeveer 500 meter van de Holyweg af. Een laan gaf toegang tot de hoeve terwijl een sloot als erfscheiding dienst deed.

Middelhuizen was van het Midden Delflandse type. De oostgevel was ongeveer 17 meter lang, de zuidgevel had een lengte van ca. 12 meter, het woongedeelte tenminste.

Testart en Klapwijk

Via vererving was in 1759 Pieter Cipriaan Testart eigenaar van het huis en het land, zo blijkt uit een sommatie-cedulle (een soort dwangbevel of aanslagbiljet) ten behoeve van de verpondingen (belastingen). Het geheel werd verhuurd aan Joris Cornelisz. Middelhuysen. Als Joris is overleden trouwt op 18 juni 1786 zijn weduwe Marijtje Klapwijk met Cornelis Klapwijk. Later kocht hun zoon boerderij Middelhuizen. In 1785 betaalde Marijtje Klapwijk voor de huur van 36 morgen, 250 roeden wei en hooiland f 705 per jaar. Uit deze periode stammen de rekeningen die bewaard zijn gebleven van werkzaamheden die op Middelhuizen werden verricht door anderen. Het gaat dan bijvoorbeeld in 1789 om een rekening van Teunis van Oostvoren. Als baas heeft Teunis "gewrocht" (gewerkt) op 26 juni dat jaar "5 dage en 3 schoft". Een schoft is niet alleen een pauze, het is ook de periode tussen die pauzes.

Van Oostvoren heeft aan het dak gewerkt. Hij leverde onder andere "900 schoot (schoven) riet" alsmede "6 bosse teende" (tenen). Om u een indruk te geven van een dergelijke rekening is er één als bijlage, nummer twee, opgenomen. Uit deze rekeningen is het niet mogelijk het uurtarief te destilleren van een ambachtsman uit die tijd. Van een vast tarief is namelijk geen sprake. Wel zien we dat er tarieven zijn. Een vakman was duurder dan een opperman. Gemiddeld kostte een ambachtsman per dag, voorzover dit uit de rekeningen blijkt, 1 gulden, 8 stuivers en 2 penningen. Er waren rekeningen waarop per dag voor een vakman $\frac{3}{4}$ gulden en $4\frac{1}{2}$ stuiver werd berekend, en er waren erbij waarop 2 gulden per dag voorkwam. Opvallend zijn ook de dialectische woorden. Men schreef zoals het klonk. Enkele voorbeelden: "repperassie, plavijsten, grijne (grenhout), bregge(brug), verkenshokke, gekerweyt, mamiering (geleidebuis van leer, in dit geval werd hij van hout gemaakt), gevurf(geverfd)", en tot slot: "misselwerk" en "leveransie".

De rekeningen die naar Testart werden gestuurd waren geen mooie bedrukte vellen zoals wij die kennen. Het waren gewone stukjes papier. Eén van de kleinste die we aantroffen was $12 \times 4\frac{1}{2}$ cm:

"1793 de heer secretaris Testart debet aan Jan Wibbers

den 29 april $\frac{1}{2}$ dag gewerkt	0 - 14 - 0
--	------------

8 pont en $\frac{1}{2}$ vurf	2 - 6 - 12
------------------------------	------------

den 27 november an de glaase	0 - 12 - 8
------------------------------	------------

Voldaan den 21 february Som	3 - 13 - 4
-----------------------------	------------

1794 Jan Wibbers"

Wibbers was verver of schilder en moest bijna een jaar op z'n geld wachten. De "som" is 3 gulden, 13 stuivers en 4 penningen. Een gulden was, net als nu, 20 stuivers, 1 stuiver was 16 penningen.

Middelhuizen.

Tussen Testart als eigenaar en Klapwijk als huurder van boerderij Middelhuizen was sprake van een regelmatige correspondentie. Ook hiervan zijn enige exemplaren bewaard gebleven. Pieter Cipriaan Testart en zijn vrouw Agatha Hieronyma Nobel woonden in Amsterdam op de Keizersgracht.

In de huurovereenkomst waren geen bijzondere bepalingen opgenomen. Klapwijk leverde echter wel tegen betaling boter aan Testart. Een achteste boter kostte 16 guldens en acht stuivers. In 1793 nam "de Landheer" voor ruim 149 gulden boter af. De eerste complete brief dateert van de eerste april 1797. De brieven beginnen steevast met "Seer genegen landheer P.C.Testart". Klapwijk bevestigt in het schrijven de ontvangst van een brief van Testart en vervolgt "Wij verblijde ons ueedele en deszelfs huysvrouw in uwe hooge yaren door Gods zegen nog welvarende zijt en wij sijn ook nog redelijk welvarende". Deze keer komt er géén boter mee want hij zal een vierendeel of een half sturen, "zodra de boter doorgraded is". Kennelijk heeft Testart iets opgemerkt over de huur want Klapwijk reageert hierop door te zeggen dat hij en zijn vrouw daar nog niet aan gedacht hadden. Hij kan daar echter nu nog niet "het rechte beschijt doen", maar hij is voornemens om in april of mei maar eens naar Amsterdam te komen "om met malkander te rekene". Als hij niet kan komen dan zal hij schrijven. Verder na "minzame groetenis en blijve uw toegenegen bruykers, Cornelis en Marytie Klapwijk".

En inderdaad, Klapwijk gaat naar Amsterdam. In een brief van 26 april 1797 zegt Testart te hopen dat Klapwijk zijn vrouw "voorleden Saturdag welvarende heeft aangetroffen". De besprekingen in Amsterdam zullen over de eventuele koop van de boerderij zijn gegaan; "Ik (Testart) hebbe de Heer van Vlaardinghen gesproken maar die schijnt van de woning af te zien, soo dat ik uw bod van 14.000 gulden aan neme en U geluk met de koop wenschen op Conditien van mij contant gangbaar geld te geven". De onkosten van de koop zullen samen worden gedeeld. Voor de overdracht zal Testart een Vlaardingner machtigen.

1795.

Sommatie - Cedulle.

Fol. 71.

Een Honderdste Penning of een Extraordinaris Verponding over alle Huizen, en een Honderdste en Tweehonderdste Penningen, over alle Tienden, Visscherij en andere Heerlyke, in de Verpondinge Contribueerende Goederen, misgaders een Tweehonderdste Penning over de Landen, gelegen in VLAARDINGER AMBAGT, voor den Jare 1795.

Een yder
zy verdragt
dat de beta-
ling in goe-
de Zilveren
Specie zal
moeten ge-
schieden,
en dat 'er
geen goud
zal ontfan-
gen wor-
den.

Tot den
Ontfang
zal worden
gevacceert
alle Vrij-
dagen en
Saturdagen
van yder
week, ten
Huize van
den voorn:
P. Piek,
te Vlaar-
dinge.

Ingevolge van den Consente van de Provisioneele Reprezentanten van 't Volk van Holland op den 16 Juny 1795 gedragen, tot verval van de zware lasten van den laatsten en vorigen Oorloge werd by dezen gesommeert

Omme als Eygenaar van *Woning n. 36 in: S. H. 50 R.*
daar Bruyker van is *Cornelis P. Klipwijk*
dezelve Verpondinge te komen betalen aan handen van PIETER PIEK, als aan-
gestelde Ontfanger tot *Vlaardinge*, de Somma van *Agte en twintig* Guldens
Stuyvers *Agte* Penningen, en dat in twee termynen,
namentlyk de eene helft voor den 31 July en de wederhelft voor den 15 Augustus
toekomende: dog staat aan de Betaalders vry, beide de termynen te gelyk te voldoen,
dat die beide de voorsz. termynen voldoen voor den 31 July 1795. ofte wel d'eene
helfte voor den 31 July, en de wederhelft voor den 31 Aug. 1795. zullen genieten een
Præmie van vier ten hondert: mits de voorgaande Extraordinaris Verpondinge betaalt
zynde. En zullen de gebrekgigen, naar het verloop der voorsz. termynen, daar over
paratelyk werden geëxecuteert. Alles breder begrepen in den Plakkate van den 16
Juny 1795. deswegens gecmaneert.

In kennisse van my Secretaris

D. POLDERMAN, Kz.

Den 29. Aug. 1795 Ontfangen
In Geld *f 206. 5. 0.*
Korting *f 1. 15. -*

Somma f *205. 4. 0.*

Pieter Piek

100 Penning van
bedraagt f
Den 200 Penning van
den Lande bedraagt f

Zulks te samen. f

Aanslagbiljet voor de belasting op gronden en huizen. Als eigenaar wordt genoemd P.C. Testart en als "bruyker" of huurder Cornelis Klipwijk.

In zijn antwoord van 12 mei 1797 vraagt Klapwijk uitstel tot in de meitijd "want wij dan best geld los kunnen krijgen". Als dat Testart niet schikt "dan sullen wij sien tegen alderheylige klaar te komen al was het dan maar met de helft van het geld". Hij vraagt om een snel antwoord. Bovendien bedankt hij de vrouw Testart voor "de vrintschap die ik van uedele beyde genoten heb dat sal ik noyt vergeten toen ik bij uliede in de stat was". Hij besluit met "mijn hartelijke wens dat de Heere u eedele beyde mag diene tot een stok en een staf in uwe hooge yaare om daar mee te wandele hier door de tijt in de eeuwige heerlijk heyt, dat is mijn hartelijke wens en bede". De brief wordt vergezeld van een achtste boter.

Klapwijk's volgende brief aan Testart is van 20 juni 1797. Het is eigenlijk meer een begeleidend schrijven bij de levering van boter. Namens zijn vrouw vraagt hij of de familie Testart "de bakke en doeke eens terug sent want sijer verlege om wordt". Klapwijk vraagt of hij steeds achtendeeltjes wil hebben of dat het vierendeeltjes moeten zijn: "het is mij vergete wat de lant vrouw daar van gesegt heeft". Op 25 augustus 1797 stuurt hij boter en op 15 september wil hij de bakken en de doeken weerom hebben. Over de overname van de boerderij zegt hij: "... en sullen wij malkander na gedagte in kort niet weer schrijve maar sullen den opdracht van de woning soo spoedig doen als wij kunne ik hoop van half april dog ik zal ueedele van tevore wel een brief schrijve dat ik u eedele het in tijt (tijd?) genoeg weet".

"Aan de eerzame Cornelis Klapwijk, bruyker op de woning Middelhuyzen bij Vlaardingen", schrijft Testart op 16 januari 1798. "Seer goede Vriendt, zeedert eenige dage beginne ik seer te verminderen, mijn beene swellen geweldig en mijne kragten verminderen, daar bij 81 jaaren omtrent berijkt hebbende, kan ik niet anders verwagten als dat mijne verhuysing aanstaande is waar toe ik mij ook gewillig met vertrouwen te gelove aan mijne verlosser en zaligmaker overgeven en onderwerpen". Hij wil zijn vrouw in de boedel laten en vraagt zich af of hij de opdracht

van de woning niet binnen korte tijd kan laten plaats vinden, desnoods één of tweeduizend gulden in april te betalen en de rest later. Hij zal op de heer Brobbel (te Vlaardingen) een procuratie doen passeren die dan de opdracht zal doen, "gelieft de huysvrouw van mijne genegenheid te verseecken, beveelen u in gods bescherming en blijven, uw geneege vriendt..."

In een niet gedateerd briefje bevestigt Klapwijk bovenstaande brief. Hij zegt daarin: "wij neme genoeg in Uw edele kondisie, wij hebben de koop van de woning aangegeven op het sekretarie".

Hiermee eindigt de briefwisseling tussen Testart en Klapwijk. In eerste instantie wilde de heer van Vlaardingen, Diederik van Leyden, de woning kopen. Uit de gegevens van het archief van Bicker, waar ook de correspondentie e.d. in te vinden was, komt naar voren dat Van Leyden op 17 januari 1798 het aankoopbedrag van 14.000 gulden aan Testart had geleend. Hij beloofde het bedrag bij overdracht in mei 1798 weer terug te betalen.

Op 2 april 1798 wordt de koop door Teunis Brobbel aangegeven op het secretarie van Vlaardinger Ambacht. Koper wordt uiteindelijk Jan Klapwijk de zoon van Cornelis Klapwijk. Het goed wordt omschreven als een "huysmanswoning met schuur, bargaen, boomgaarden en geboomte met 36 mergen, 3 hond en 50 roeden, zo wey als Hooyland, gelegen in de Holyerhoekse Polder, onder vlaardinger ambacht, belend ten westen de Holyweg, en ten oosten de vlaarding, ten zuyden Cornelis Van duykeren en ten Noorden Cornelis van duykeren".

Na de Klapwijken komt boerderij Middelhuizen in handen van de familie Zonneveld. In 1938 verkopen de kinderen en erfgenamen van Johannes Janszn Zonneveld, Middelhuizen aan Bernardina Marilla Calissendorpp, weduwe van Jan Zeeuw. In 1954 wordt de boerderij ten slotte aan de gemeente Vlaardingen overgedaan.

De sloop

Precies 300 jaar na de bouw van Middelhuizen besluiten B & W van Vlaardingen tot de sloop ervan. Op 5 augustus 1965 stemt de gemeenteraad ermee in dat een stuk van de Holierhoekse Polder wordt opgespoten ten behoeve van het noordelijke deel van de wijk Holy. Hiermee ging de raad automatisch akkoord met "het verwijderen van de opstallen". Als een historicus de plannen had geschreven, was de raad vast niet akkoord gegaan! Nu hadden de gemeenteraadsleden natuurlijk rode koonpjes van opwinding over de op handen zijnde uitbreiding. "Opstallen", oude schuren natuurlijk, weg ermee! Zonder hoofdelijke stemming keurde de raad de plannen tot opspuiting goed, het was niet eens een punt van discussie.

De uiterste consequentie van dit alles was uiteraard het verwijderen van de boerderijen en het egaliseren van de grond waarop ze stonden. Heel simpel hield dit in dat de bomen en boerderijen, de stallen en de schuren moesten worden gesloopt, of zoals dat toen ging, in brand werden gestoken. Als in het voorjaar van 1966 inderdaad met de sloop van Middelhuizen wordt begonnen en het geenteraadslid Leo de Snaijer waarneemt dat de bomen die rondom Middelhuizen staan langzamerhand worden gekapt, gaat deze tot actie over. De Snaijer wendt zich in een aantal schriftelijke vragen tot B & W. Hij vraagt zich af of de geruchten juist zijn dat Middelhuizen gesloopt zal worden. Verder vraagt hij of Monumentenzorg belangstelling heeft getoond en of er is overwogen de boerderij te behouden. Tot slot informeert het CHU raadslid De Snaijer of de bereidheid aanwezig is Middelhuizen te sparen.

Plotseling rekt Vlaardingen zich uit! Wat gebeurt er, vraagt men zich af? Door de publiciteit over de sloop is het stadje opeens klaar wakker. In gevoelige persberichten wordt de boerderij de hemel in geprezen. De Snaijer heeft de knuppel in het hoenderhok gesmeten! Men heeft zelfs al een bestemming voor Middelhuizen: jeugdherberg of restaurant. De

Nog een foto van Middelhuizen.

Nieuwe Vlaardingsche Courant krijgt door al deze opschudding vele reakties binnen van mensen die de hoeve willen behouden. Het leidt ertoe dat er een brief door prominente figuren aan B & W van Vlaardingen wordt gestuurd waarin uitdrukking wordt gegeven aan de verontrusting over de ophanden zijnde sloop. (Nu denken sommige van u dat ik de namen ga noemen van deze lieden. Dat doe ik niet; ik vind het namelijk een slechte brief.) Het schrijven bevat geen goede argumenten. Hij begint met alle namen en functies van de indieners. Vervolgens ventileert men de vrees over de ophanden zijnde sloop van de boerderij Middelhuizen. Dan wordt er verzocht nog eens alle mogelijkheden te bezien tot behoud ervan. Pas dan volgt voorzichtig een argument: "De bestemming zou, aanknopend op daaromtrent in een recent verleden ontwikkelde gedachte, van nog nader te beziene recreatieve aard kunnen zijn". (Men bedoelde natuurlijk: wij willen geen sloop, geef er een recreatieve bestemming aan!) Er volgt dan nog wat blabla over rekenschap geven "dat er voor Uw college wel buitengewoon dringende redenen zullen zijn", en dergelijke. Ook is er sprake van adhesiebetuigingen en maakt men zich zorgen over het lot van boer Zonneveld. Tot slot verzoeken de briefschrijvers handtekeningen te zetten op lijsten op het bureau van de krant. Met handtekeningen houdt je niks tegen, argumenten daar gaat het om. Het epistel haalt inderdaad niets uit. Ook de publiciteit rond het hele gebeuren brengt B & W niet op andere gedachten. Er volgt zelfs nog een soort polemieek in de NVC met voor- en tegenstanders. Doorslaggevende argumenten komen nauwelijks voor in de ingezonden brieven. De kunstschilder Willem Brinkman schreef een aardige brief over de stadsuitbreiding (zie bijlage nummer 3).

Als de beslissende raadsvergadering naderbij komt, is Leo de Snaijer druk bezig zijn eerste redevoering voor te bereiden. Op 6 mei 1966 hield hij zijn pleidooi om Middelhuizen te redden van de sloophamer. Een actie die lof verdiende. Net in de raad, per februari '66, en meteen in het diepe. De Snaijer wees in zijn redevoering op het belang van de oude hofstee voor Vlaardingen. Hij vroeg zich af waarom de boerderij niet op

de monumentenlijst werd geplaatst. Er was bij deze instelling genoeg interesse. Ook als recreatieobject en als onderbreking in een moderne strakke woonwijk kon Middelhuizen het goed doen. De boerderij lag op een terp en er hoefden geen moeilijkheden met het opspuiten te ontstaan. Volgens hem konden de kosten voor behoud geen bezwaar zijn gezien de miljoenen die in de Holywijk werden geïnvesteerd. Er kwamen nog meer sprekers aan het woord. De door de wol geverfde wethouder Teun de Bruin wist uiteraard hoe de politieke kaarten lagen. Hij keek tijdens de vergadering veelbetekenend naar De Snaijer en bracht naar voren dat de kosten voor behoud erg hoog waren. Het hele bestemmingsplan zou moeten worden herzien als de boerderij bleef staan. Ook zou er één hectare grond rondom de boerderij moeten worden vrijgehouden. Die grond was nu juist het meest waardevolle in de wijk. (De gedachte aan de aan te leggen Europaboulevard was in die tijd nog springlevend.) Juist op dat punt in de Holywijk zou een winkelcentrum komen. De Bruin vroeg zich af wat het nut zou zijn van de hoeve, wat moest er mee gebeuren? Er zou reeds jaren over behoud van Middelhuizen zijn gepraat. Met andere woorden: slopen die hoeve! In feite komt de actie van De Snaijer de wethouder ongelegen. Uit zijn reactie valt af te leiden dat hij het hele gedoe maar mosterd na de maaltijd vindt. Extra werk en tijd. De raad wil het toch niet. En dat was waar, zo zou blijken.

Heel eenvoudig komt het antwoord tenslotte van B & W hier op neer: het ligt niet op onze weg pogingen aan te wenden de boerderij te behouden. Men is wel bereid een "welwillend oor" te lenen. Ook Gedeputeerde Staten is het bij de behandeling van de plannen voor Holynoord ontgaan wat de "details" waren. De Rijksdienst voor Monumentenzorg vindt het alleszins de moeite waard Middelhuizen te behouden. Volgens De Snaijer werd een jaar eerder een functionaris van deze dienst buiten de deur gehouden. B & W waren er een beetje huiverig voor, bang dat de boerderij op de monumentenlijst zou komen. Voorstanders van behoud van Middelhuizen vinden dit in schril contrast staan met de geveinsde spijt van B & W met betrekking tot het niet op de

monumentenlijst voorkomen van de hoeve. Bij de behandeling van de motie De Snaijer blijkt, volgens B & W, dat uit onderzoek bekend is geworden dat "uitkaden" van de boerderij veel geld zal gaan kosten. Middelhuizen paste niet in het "stedelijk concept". "U, gemeenteraad, stemde destijds in met de verwijdering van de opstallen. Indien de boerderij aan de grens van de stad was gelegen, zou de vraag over behoud nagenoeg geen problemen hebben opgeleverd", aldus B & W. (Dat zagen de Vlaardingers met eigen ogen gebeuren: de IJsselhoeve, waar stond die ook alweer?) Kortom, de motie van De Snaijer werd verworpen. Bij stemming waren er 25 gemeenteraadsleden tegen en 5 vóór.

Middelhuizen: exit!

In extremis doet een door De Snaijer ingeseind Statenlid nog een laatste reddingspoging via een telegram aan het gemeentebestuur. Het mag niet baten, Middelhuizen gaat tegen de vlakte. Het bestuurlijke epicentrum laat zich niet vermurwen. Reeds enkele weken later spreekt een opzichter de sombere woorden: "Het ziet er naar uit dat morgen met de sloop zal worden begonnen".

Het is geen koffiedik kijken. Niet gehinderd door historische gevoelens slaan de slopers er lustig op los. In één moeite door gaan ook Zuiderhuizen en Noorderhuizen omver. Na drie en twintig jaar is het er nog steeds woest en ledig! (Dat er geen plannen waren voor lokatie Middelhuizen blijkt wel uit het feit dat die pas in de jaren tachtig zijn ontwikkeld en worden uitgevoerd. De boerderij is slechts gesloopt vanwege het ophogen of opsputten.)

De hele aktie was voor de huurders van Middelhuizen, de familie Zonneveld, uiteindelijk een onprettige tijd. Moesten zij eraf, of niet, dat was de vraag. De gemeente Vlaardingen liet er in 1965, een jaar eerder dus, geen twijfel over bestaan. In een brief aan de heer Zonneveld werd hij op 9 augustus, vier dagen na het raadsbesluit de opstallen te verwijderen, gesommeerd de boerderij te verlaten: "Bij deze delen wij u mede, dat u er ernstig rekening mede dient te houden dat de bij u in gebruik

Verzonden naar gemeentewerken; directeur gen. woningbedrijf en hoofd van
het gemeentelijk bureau voor huisvesting.

GEMEENTE VLAARDINGEN

207 201 24

Telefoon 4541 (0 1898)

Nr. V 111 Ald. 5.

Bericht op

Onderwerp:
Intruïming opstallen c.a.

Bij

Aan
de heer J. Zonneveld,
Holyweg 41,
VLAARDINGEN.

VLAARDINGEN, 9 augustus 1965.

Bij deze delen wij u mede, dat u er ernstig rekening mede dient te houden dat de bij u gratis in gebruik zijnde opstallen met bij-behorende grond aan de Holyweg 41, alhier, aan het einde van het jaar 1965 geheel ontruimd ter vrije beschikking van de gemeente Vlaardingen dienen te worden gesteld, in verband met voorgenomen opspuitingswerkzaamheden ter plaatse.

Wij verzoeken u dan ook met spoed uit te zien naar vervangende woonruimte en daartoe zonodig de heer directeur van het gemeentelijk woningbedrijf, alhier en de heer hoofd van het gemeentelijk bureau voor huisvesting in deze gemeente te raadplegen.

Burgemeester en wethouders van Vlaardingen,
De secretaris, De burgemeester,

Vlaardingen
T

0947

M/K.

Kopie van een brief zoals die door de gemeente Vlaardingen in 1965 werd gezonden aan de bewoners van boerderij Middelhuizen. Zo ging dat toen!

zijnde opstallen met bijbehorende grond aan de Holyweg 41, alhier, aan het einde van het jaar 1965 geheel ontruimd ter vrije beschikking van de gemeente Vlaardingen dienen te worden gesteld in verband met de voorgenomen opspuitingswerkzaamheden ter plaatse...". Zo ging dat, in 1965.

Door al de publiciteit rond boerderij Middelhuizen ontstond er een soort toeloop van mensen die de oude hoeve nog een keer wilden bekijken. Men schroomde niet om botweg naar binnen te kijken en zodoende de bewoners de stuipen op het lijf te jagen.

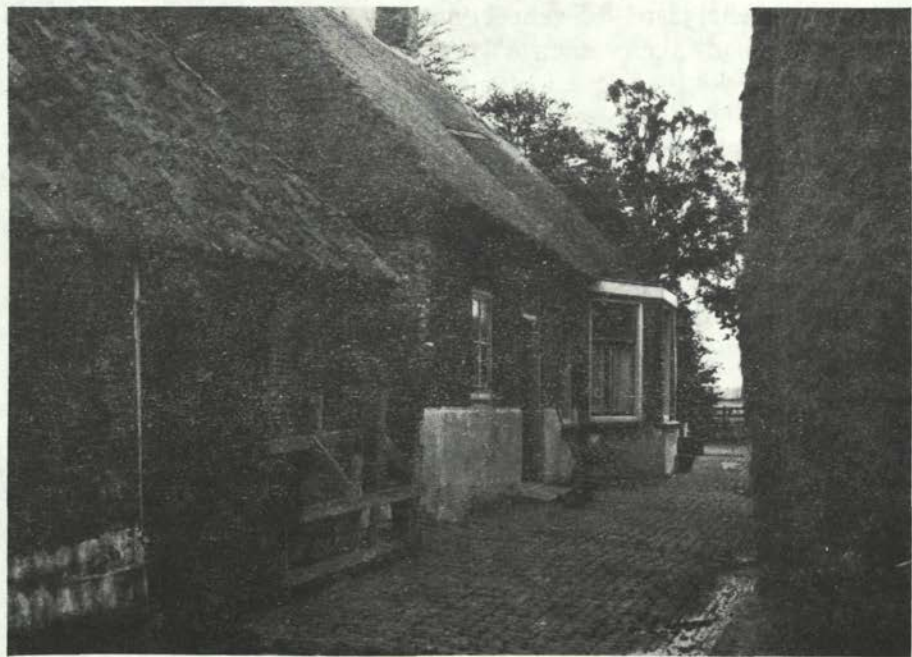
Niettemin verdween de boerderij uiteindelijk van het toneel.

Weer liet Vlaardingen een unieke kans liggen om iets waardevols te behouden. Het blijft een dorp!

Noorderhuizen

Het verhaal van de boerderijen die verdwijnen moesten uit de Broekpolder en de Holierhoekse Polder is geen vrolijk verhaal. Het is een litanie van een uit haar grenzen vallende stad. Een laat overlijdensbericht.

Nu moeten we daar ook weer niet te treurig over doen. Als we nu (in 1989) door Holynoord fietsen dan waan je je af en toe in een natuurgebied. Een mooie combinatie van het bouwen van een woonwijk en het scheppen van groen. De opponent van deze groenwijk is de hoofdstedenbuurt met kille flatgebouwen. Ter hoogte van het kruispunt Lissabonweg en Amsterdamlaan stond vroeger boerderij Noorderhuizen. Deze maakte deel uit, u weet dat reeds, van het complex Drieënhuizen. Als laatste was J. Vollering er boer. Net als Middelhuizen was ook Noorderhuizen van zeer oude datum. De boerderij (het gebouw) dateerde uit 1689, het boerenbedrijf bestond al in de 15e eeuw. Niet alleen Middelhuizen werd in 1965 door de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek opgemeten. De schuur van Noorderhuizen onderging in die periode eenzelfde inspectie. Enkele gegevens hieruit. "NoorderHuuse" was gelegen Holyweg 49. Het was een weidebedrijf met 26 hectare weiland. J. Vollering had 11 stuks jongvee en 35 melkkoeien in bedrijf. Van de wei(rest-

Boerderij Noorderhuizen.

product van kaasbereiding) werden varkens vetgemest. In 1965 werd de zuivelbereiding, zoals kaasmaken, niet meer uitgeoefend.

Zoals gezegd was de stichtingsdatum 1689. Dit bleek uit een in de oostgevel van het woonhuis aanwezige gevelsteen. Een achtpuntige ster boven de steen was zo'n beetje de enige versiering aan de gevel. Oude foto's laten een sober gebouw zien dat niet alleen een opkamer had, maar ook een erker. Er schuin tegenover bevond zich een hooiberg. De boerderij lag ongeveer 500 meter van de weg. Aan de achterkant liep ook een voetpad naar de andere twee boerderijen. Volgens de heer Vollering had er aan de oostzijde een achthoekig gebouwtje gestaan waarin het paard rondliep dat de karmolen in beweging bracht.

Uit de Nieuwe Vlaardingsche Courant van 4 januari 1960 komt over Noorderhuizen een vrolijk bericht naar voren. Op dinsdag 29 december 1959 werden er op deze boerderij twee lammetjes geboren. Er waren dus ook schapen. De 75 jaar oude G.J. Vollering was daarmee danig in zijn sas. Dankzij het milde weer bleven de lammetjes in de wei rondhuppelen. Boer Vollering zag echter toen al de stad met rasse schreden naderen. Hij was op Noorderhuizen geboren, evenals zijn moeder. Vollering: "Ik heb hier altijd bijzonder prettig gewoond, maar ik vind het onprettig dat wij (Zuider-, Middel- en Noorderhuizen) nog steeds niet over gas, water en elektriciteit kunnen beschikken".

In 1966 wordt er (helaas kan ik niet om deze mededeling heen) een hoeveelheid autobanden in de boerderij gelegd en met een eenvoudig vlammetje verdwijnt de oude hoeve van de kaart. "Wat inhield dat ook de opstallen moesten worden verwijderd...".

De honderd jaar oude boerderij van Janus Olsthoorn aan de Holyweg. Thans staan op deze plaats de flatgebouwen aan de Holysingel ter hoogte van de Louise de Colignylaan (tegenover bejaardencentrum "Drieën Huyssen").

Nog meer boerderijen langs de Holyweg

Tot slot van onze wandeling over de oude Holyweg bekijken we enkele boerderijen die allang zijn vergeten. Hoewel dat van de laatste die van het toneel verdween niet kan worden gezegd.

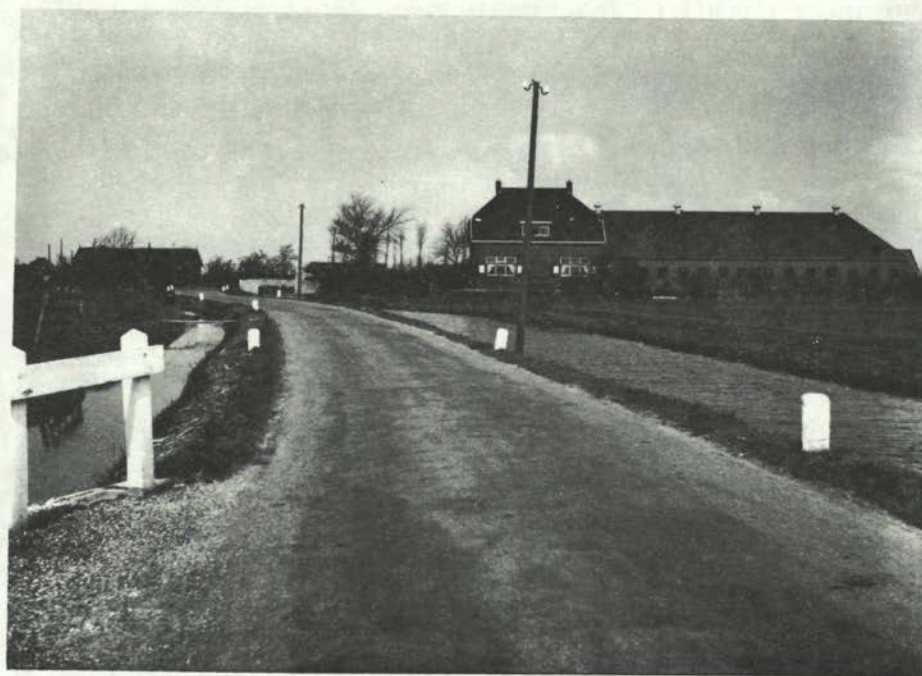
Tussen de boerderij Zuiderhuizen en de Holyweg lag de honderd jaar oude hoeve van Janus Olsthoorn. De boerderij was destijds eigendom van de heer Melchers, bewoner van de reeds besproken villa aan deze weg. Zij was zeer vervallen en werd bewoond door de bejaarde Janus en zijn eveneens bejaarde zuster.

Verderop aan de Holyweg stond de boerderij van (Rooie) Piet Dijkshoorn. Aan de andere kant (aan de oostkant) stond het boerenbedrijf van Cees Vollering, later door G. Vollering bewoond. Hij stond ongeveer ter hoogte van de huidige Populierendreef in Holynoord in Vlaardingen. De laatste boerderij die we op de oude Holyweg tegenkomen en die voor de stadsuitbreiding het veld moest ruimen was de "IJsselhoeve".

De IJsselhoeve

Langs de Breeweg bij de Zweth in de Holierhoekse Polder staan twee huisjes. Op die plek stond vroeger de oude IJsselhoeve. Deze boerderij is uiteraard reeds lang verdwenen. De nieuwere IJsselhoeve stond in het verleden langs de Holierhoekse Weg. Het erf ervan is nog aanwezig.

De IJsselhoeve vormt onze laatste boerderij op onze pseudowandeling over de Holyweg. Bij Middelhuizen was het wethouder Teun de Bruin, bij de IJsselhoeve zijn opvolger Bas Goudriaan die als een olifant in een porceleinkast de bezwaren van de burgers van tafel maaide. Om van de IJsselhoeve af te komen paste hij de tactiek van de leegstand toe. De bewoners werden er uitgejaagd waarna een soort loopgravenstelling werd ingenomen door Goudriaan c.s. Het schokeffect dat het verdwijnen van diverse historische objecten teweeg had gebracht in het geweten van de

De Holyweg zoals hij er nu nog is echter zonder de IJsselhoeve .

Vlaardingse bevolking, was alom aanwezig. Zelfs een boerderij uit 1932, deze IJsselhoeve, werd gekoesterd in de boezem van de moderne inwoners van de voormalige haringstad aan de Nieuwe Maas.

In augustus 1971 is de IJsselhoeve door kinderen vrijwel geheel gesloopt. Het is dus een "kinderboerderij" geworden! Het door de heer P.Both genomen initiatief om er een groot paardencentrum van te maken lijdt door de sloopwoede van de jeugd dan ook schipbreuk. Both wilde dit centrum combineren met een voor iedereen toegankelijk restaurant. Bij de boerderij behoorde negenduizend vierkante meter grond. De huurprijs zou f 6.000,-- per jaar bedragen. De eromheen wonende bewoners zagen liever dat er een kinderboerderij in werd gevestigd. Zij kregen hun zin zoals we zagen, al was het niet voor lang. Volgens de gemeente Vlaardingse was de bestemming echter onzeker. Men wilde die rekreatief laten zijn.

In september 1971 bleek men van de ruïne een dierenasiel te willen gaan maken. Dit in verband met de wensen van het gemeentelijk woningbedrijf. Dat vond dat het huidige asiel in het Hof te dicht gesitueerd was bij de reinwater-reservoirs aldaar.

In oktober 1971 sprak wethouder Goudriaan het doodvonnis uit over de IJsselhoeve: "De fundering is rot". Jarenlang zocht en vond hij een reden om de IJsselhoeve te slopen. (Dit feit was overigens in 1963 al bekend.) Het gat dat na volledige sloop (in 1976) zou ontstaan, zou kunnen worden opgevuld met woningbouw, aldus de wethouder. Wat voor veel erven varboerderijen waarvan de bebouwing is gesloopt, geldt, gaat ook voor het terrein van de IJsselhoeve op: na de afbraak vindt er geen nieuwbouw plaats. Nu, in 1989, is er nog steeds niets gebouwd op dit erf. Dit ligt echter niet aan de ambitieuze plannen van Goudriaan, die wil wel bouwen. Het zijn nu de omwonenden die een tot nu toe succesvolle strijd voeren tegen de eventuele belemmering van hun uitzicht op Midden Delfland. Zij werden zelfs eens door wethouder Goudriaan gefeliciteerd met hun actie. Steeds op tijd zouden zij hun bezwaarstuk-

Schitterende opname van de boerderijen van Mooij en Oosterlee, langs de Vlaardingse Vaart. Uiterst recht de boerderij De Drie Baarsjes van Van der Wilt.

ken en dergelijke hebben gedeponeerd waar ze moesten zijn. Een zaak van lange adem.

Hiermee zijn we beland in het heden. We zijn tevens aan het einde van onze wandeling over de oude Holyweg. Concluderend kunnen we stellen dat er na de sloop van de Holierhoekse Polder een mooie woonwijk, met wat érg veel flats, voor in de plaats is gekomen. Of de noodzaak aanwezig was alle boerderijen en andere bebouwing te verwijderen, lijkt aanvechtbaar. Als dat per se nodig was geweest, zou er momenteel wel op alle plaatsen waar eens boerderijen stonden, zijn gebouwd. Dat is niet het geval. Sterker nog: slechts op enkele plaatsen (de boerderij van Jan Moerman en in mindere mate waar boerderij Holy stond) is aanwijsbaar van de grond waarop zij stonden, gebruik gemaakt.

De volgende handelwijze treedt in Vlaardingen dan ook regelmatig op de voorgrond als het gaat om het "verwijderen van opstallen": eerst plannen maken, dan onteigenen, direct erna slopen van de gebouwen, eventueel het terrein ophogen of opspuiten, dan een hele tijd niets en nog later bebouwen of beplanten (de Broekpolder bijvoorbeeld). De les die liefhebbers van historische bebouwing hieruit kunnen leren kan dan ook als volgt worden samengevat: zorg dat er een goede bestemming is voor een dergelijk object! En wees er snel bij.

Onze wandeling is echter nog niet ten einde. Ook de bebouwing langs de Trekkade aan de Vlaaringse Vaart moest wijken voor de aanleg van de Holywijk. We gaan daarom in gedachten terug naar de brug over de Vaart bij de Westlandseweg. Gaande langs dit water zullen we de aldaar verdwenen boerderijen en dergelijke de revue laten passeren.

De Trekkade

De westelijke grens van de Holierhoekse Polder werd en wordt gevormd door de Vlaardingse Vaart. Langs die Vaart ligt sinds eeuwen het zogenaamde Jaagpad of de Trekkade. Langs de Trekkade waren eveneens

Boerderij De Drie Baarsjes langs de Vlaardinger Vaart van Van der Wilt.

enkele boerderijen en huizen gebouwd. Er was zelfs een jachtwerf en vroeger stond er ook nog een watermolen. Ten behoeve van de aanleg van een dijk en wegen en de uitbreiding van de stad verdwenen de meeste van deze objecten.

Als we onze "wandeling in gedachten over de Trekkade" beginnen bij de eerder genoemde brug over de Vaart en deze kade aflopen (tenminste in de 50-er en 60-er jaren van deze eeuw) komen we als eerste de boerderij van Jac. van der Wilt tegen, beter bekend als boerderij "De Drie Baarsjes".

De Drie Baarsjes

Deze boerderij werd gesloopt in 1978. Om onduidelijke redenen legde deze hoeve het loodje. De sloop werd van hogerhand gedicteerd. Het ministerie van defensie was namelijk op het onzalige en belachelijke idee gekomen om een dijk langs de Vlaardingse Vaart aan te leggen, de zogenaamde compartimenteringsdijk. Deze dijk moest het achterliggende land beschermen tegen overstroming ten gevolge van een bombardement in oorlogstijd. Hij moest onze provincie verdelen in compartimenten waardoor niet alles in één keer onder zou lopen. Daarvoor moest De Drie Baarsjes het veld ruimen! Ondanks protesten werd de dijk toch aangelegd. Dat wil zeggen: stukken ervan. Nog steeds is het erf van de boerderij van Van der Wilt te zien langs de Vaart. Ook hier dus een nutteloze sloop. De compartimenterings- of defensiedijk moet er nog steeds worden aangelegd in 1989. Verderop trouwens ook.

De Drie Baarsjes was in haar zieltogend bestaan regelmatig in het nieuws. Ten behoeve van de sloop was de boerderij in handen gekomen van de provincie Zuid-Holland. Lege objecten trekken onherroepelijk jeugdige personen aan die er niet voor terugdeinzen de beroepsslopers een handje te helpen. In april 1975 tekende de gemeente Vlaardingens protest aan tegen de onteigening van de boerderij van Van der Wilt. Wet-

houder Rien Bovenberg maakte bezwaar tijdens een door de provincie gehouden hoorzitting. Bovenberg vond De Drie Baarsjes een waardevol element in het landschap. Bovendien was de boerderij nog in functie. De defensiedijk diende te worden aangelegd in het kader van de Wet Bescherming Waterschapswerken in Oorlogstijd. Het hielp niets. In november dat jaar staken jongelieden de boerderij in de fik die bijna geheel uitbrandde. De provincie haastte zich toen te verklaren dat er spoedig gesloopt zou worden. Door vandalisme stortte ook de koeiestal in. (Tegen het bewerken door de jeugd met houwelen en dergelijke was dit oude bouwsel niet bestand.) Aanvankelijk vreesde men dat er nog iemand onder het puin zou liggen. Die vrees was ongegrond, er werd niemand gevonden.

Ook vroeger was deze boerderij regelmatig in het nieuws. In 1737 werd er op 3 juli geschrapt en gestoken met een mes bij de boerderij De Drie Baarsjes.

De 25 jarige Lucas Verkoorn uit Naaldwijk had namelijk ruzie met zijn broer Claes en diens knecht Dirk Bongaert die beiden in 's- Gravenzande woonden. De ruzie ging over het laden van rijshout in een schuit. Ter hoogte van De Drie Baarsjes aan de Vlaardingse Vaart raakten zij met elkaar slaags. Lucas sneed zijn broer met een mes in de schouder en in zijn bovenbroek. Ook Bongaert werd gewond, onder andere aan zijn arm. Hierdoor viel Bongaert, waarop Lucas bovenop hem sprong en hem nog een snee gaf, nu "in het dikken van zijn rechterbeen".

Na de vechtpartij zijn zij gedrieën op de bank gaan zitten bij De Drie Baarsjes, waar Lucas onder verwensingen en vloeken nog met zijn mes had geschrapt. Daarna gooide hij alle goederen die op de schuit lagen in het water die hij even later weer wilde gaan opvissen.

Tijdens de "rechtstag" in Vlaardingse is Lucas Verkoorn aanwezig en legt hij een bekentenis af.

De eis van de baljuw (een soort officier van justitie) liegt er niet om: "Geseling en bannisement, of iets anders als welgeboren mannen goed-

vinden". Bovendien moet hij de kosten van de gevangenhouding en het proces betalen. De uitspraak is al even huiveringwekkend: "Binnenskamers met de roeden streng geselen, 12 jaar verbanning uit Vlaardingen en Vlaardinger Ambacht op peene (boete of op straffe van) zwaardere straffen met de kosten".

Aldus geschiedde op 2 augustus 1737.

De straf was in die tijd meer als afschrikking bedoeld dan als straf.

Een jaar later doet De Drie Baarsjes weer van zich spreken. Dirk Willemsz. van Sasse verdrinkt dan tengevolge van een ongeluk even voorbij de boerderij.

Tot zover de criminele rollen over De Drie Baarsjes.

De volgende boerderij langs de Vaart was die van Jan Mooy. Volgens kranteberichten uit de zestiger jaren zou de boerderij stammen uit 1609. Vóór 1870 was er in het bovengedeelte (wellicht de opkamer) een koffiehuis gevestigd.

Van kindsbeen af was Jan Mooy met de hoeve vergroeid. In januari 1960 hadden zijn laatste uren als boer langs de Vaart geslagen. In het voorjaar moest de boerderij worden gesloopt. Eén en ander in verband met de aanleg van rijksweg 20 over de Vaart. Van de 28 koeien die Mooy had, waren er toen nog vier over.

Oosterlee en zijn werf.

Na de boerderij van Jan Mooy vinden we het bedrijf van de familie K. Oosterlee op ons pad. In het dagblad De Rotterdammer van augustus 1958 lezen we meer over deze boerderij. De vader van Kees Oosterlee was boer langs de Vaart maar voor het boerenbedrijf voelde Kees niet veel. De boerderij werd een botenhuis. In 1934 startte Kees Oosterlee met twee kano's. In 1958 vonden een kleine driehonderd schepen en scheepjes een onderkomen bij hem. Er was een helling met een draagvermogen van vijftien ton. Hiermee was het mogelijk boten van alle af-

Wellicht één van de laatste tewaterlatingen bij de werf van Oosterlee.

metingen gemakkelijk op de kade te krijgen. Oosterlee verzorgde er reparaties en onderhoud van de vloot watersporters gedurende vele jaren. Bovendien werden er bij hem vele, meer stalen, jachten gebouwd. Verhuren van boten deed hij ook, zij het dat dit de laatste jaren niet meer het geval was. Evenmin als zelf bouwen.

In de jaren vijftig waren dat particulieren die er een aantal prachtige boten bouwden. Zowel "motorkruisers" als opgetuigde schuitjes rolden van de werf het water in. De botenbouwers pachtten de grond van Oosterlee en gebruikten soms tevens gereedschappen of materialen van hem. Jammer genoeg maakte de aanleg van de snelweg een einde aan al deze activiteiten. Het zesjarenplan van het Vlaardingse gemeentebestuur had de weg precies over de boerderijen gesitueerd. Voor de watersporters was dit uiteraard een gevoelige slag. Ook hier lees je dat het algemeen belang voorrang had boven privébelangen. Men legde zich erbij neer.

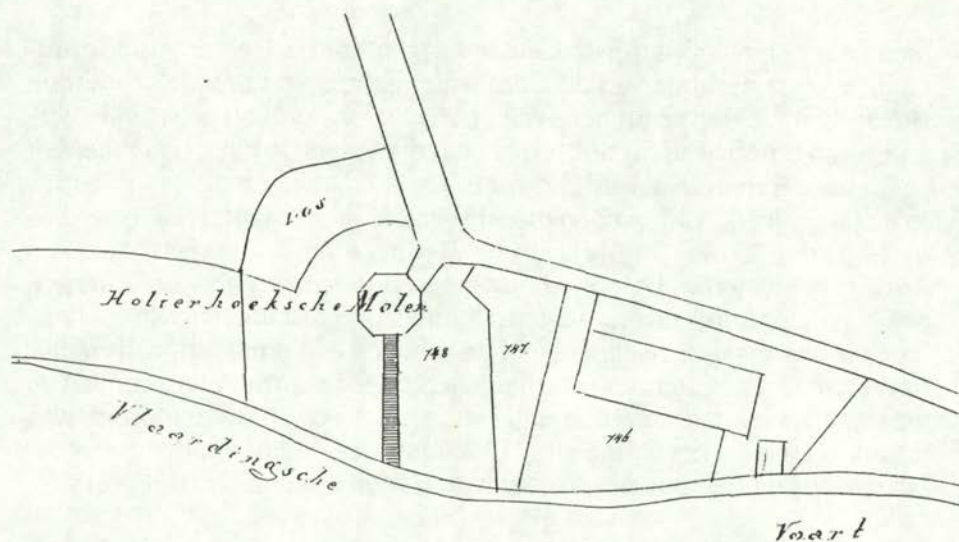
"Bijna dromerig dwaalt de Vlaardinse Vaart door een groene gordel van riet. Duizenden zoeken hier telkens weer rust en schoonheid na uren van rumoer en beslommingen in de stad", aldus de pers in die tijd. "Oosterlee" is het centrum van de watersport op de Vaart in 1958. Staande op het plankier maakte hij een praatje met een journalist. "Het botenhuis (destijds gebouwd door de verderop aan de Trekkade wonende F. Schotte) moet volgend jaar ontruimd zijn ...".

In 1961 gaat écht de beuk er in.

De Hooglandsche Molenwerf of Holierhoekse Molen

In het verlengde van de Anna Paulownalaan dwingt de "Hooglandsche Molenwerf" fietsers langs de Vaart met een wijde boog om dit stukje natuur heen te fietsen.

Lang stond op deze plaats een watermolen met een molenaarshuisje erbij. "De Holierhoekse Molen" wordt voor het eerst genoemd in 1502. Hij stond tegenover de "Broekmolen" in de Broekpolder. Met een beetje fantasie kun je ook daar het voormalig molenerf nog herkennen. Deze

Schetskaart der Gemeente Vlaardinger Ambacht Sectie A

Schetskaartje van de gemeente Vlaardinger Ambacht van 1870 van het terrein van de Hoerhoeke molen. Het molenerf is groot 4.64 are.

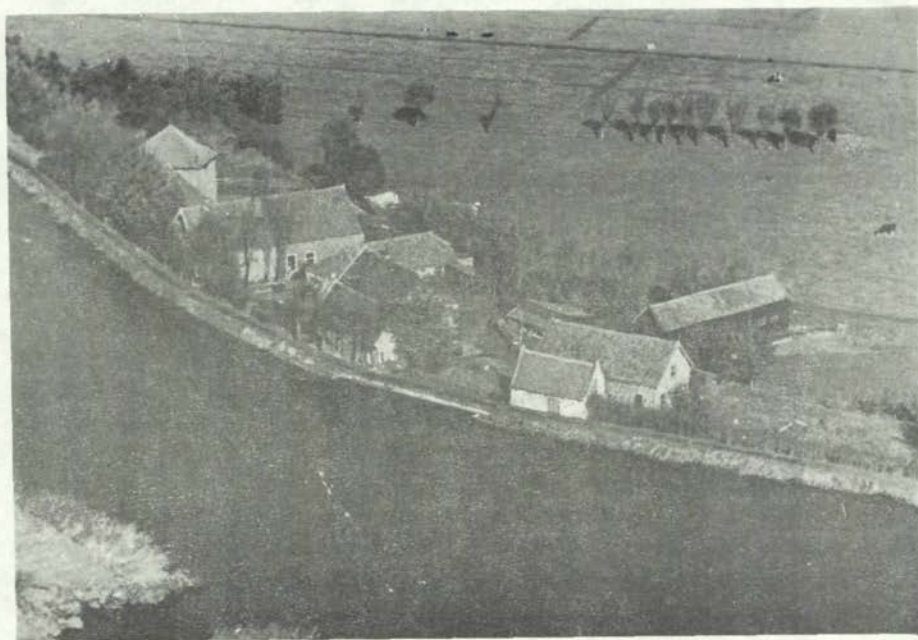

watermolens zijn te zien op de kaart van Jakob van Deventer uit ca 1560. Wegens het ontbreken van een slot in de deur van de Holierhoekse Molen alsmede het gereedschap, was de molenmeester (een soort opzichter) in 1561 ter verantwoording geroepen voor het Hof van Holland. De Holierhoekse Molen was eigendom van Delfland evenals het gereedschap. Er moest dus tegen diefstal worden gewaakt.

In 1727 was het geboomte rondom de molen te hoog opgegroeid waardoor de windvang werd belemmerd. De kroosheemraderen en de ingelanden van de Holierhoekse en Zouteveense Polder verzoeken derhalve de bomen te mogen kappen zodat er weer een vrije windvang is. Aangezien de bomen toebehoren aan de eigenaars van de molen besluiten de dijkgraven na onderzoek, dat de bomen binnen 50 roeden (één roede is ca. 3,67 m) van de watermolen op 3 voet boven de grond moeten worden gehakt. De bomen die stonden binnen honderd roeden moeten op 5 voet worden afgehakt.

Veel meer valt er over deze watermolen niet te achterhalen.

In 1871 wordt de Holierhoekse Molen verkocht. Het geheel bestond uit "één perceel grond waarop zich een achtkantige schepradmolen genaamd "De Holierhoekse Molen" bevindt". Het tweede perceel was de grond met daarop de molen en de molenwerf. Wegens de invoering van stoombemaling in de eeuw was de watermolen overbodig geworden. Als voorwaarde kwam bij de verkoop duidelijk tot uitdrukking dat er direct na koop met de sloop van de molen zou worden begonnen. Na toewijzing stond de molen de koper dadelijk ter beschikking. De zeilen, touwen en kettingen bleven eigendom van de verkoper (de polder). Van perceel twee waren de bomen niet in de koop begrepen. Veertien dagen na de koop moesten de bomen namelijk worden uitgegraven en worden afgevoerd door de eigenaar. Artikel vijf van het koopcontract luidde dat de koper gehouden was de molen "tot de fondamenteen maar verder niet" af te breken. Voordat hij met het afbreken zou beginnen diende hij een "punddam" in de Vaart aan te leggen. Dit ten behoeve van de waterloop

Verdwenen bebouwing langs de Vlaardinger Vaart. Het kleine witte pandje aan de Vaart (rechts) was een kalkhuisje. Erachter bevond zich de timmerloods van Schotte. Daarachter, het lange haaks erop staande lange, smalle pand, was de houtloods. Schotte zelf woonde in het huis verderop achter de bomen, ongeveer in het midden van de foto. Verder woonde in de huizen die meer naar achteren stonden onder andere Verschure, Jan Bos en Maarten de Bloois. In de boerderij die haaks op de Vaart staat, voor de hooiberg, woonde Dijkshoorn, vroeger zat daar ene Schenkeveld.

van de molen. Bovendien moest hij een noodbrug aanleggen. Eveneens voor de waterloop.

Het afbreken diende te geschieden binnen zes weken na de koop en alles moest worden verwijderd van het erf van de molen. Zo niet, dan volgde er een boete van 16 gulden voor iedere dag dat het langer zou duren.

Nog enkele gegevens over de Holierhoekse molen. Hij had een vlucht van 24,75 meter, een scheprad met een diameter van 6,81 meter en een breedte van 0,43 meter. De Holierhoekse Molen werd voor f 770,= verkocht. Het erop staande molenaarshuisje, onder andere nog bewoond door de familie Van Haren, hield het langer uit. Het werd in verband met de aanleg van de eerder genoemde compartimenteringsdijk afgebroken in 1977. Nog steeds is die dijk ook dáár niet doorgetrokken.

Vermeldenswaard tenslotte is nog dat ten zuiden van deze molen op de kaart van Kruikius van 1712, langs de Vaart een zogenaamd "Windaes" is te zien. Met een windas, een soort lier, werden scheepjes uit de polder de Vaart ingetrokken.

Tot zover de Hooglandsche Molenwerf.

De laatste boerderijen langs de Vlaardingse Vaart.

Verder gaande langs de Vaart staat voorbij de fiets- en voetgangersbrug (een geschenk van de provincie Zuid Holland als dank aan Vlaardingen voor het aanleggen van de golfcourse in de Broekpolder) een eenzame boom. Die boom is de laatste getuige van de aanwezigheid van de boerderij van de weduwe Lubrecht. Deze hoeve was bij de zeilers over Vaart en Vlieten zeer bekend in de jaren na de oorlog. In verband met de op hande zijnde sloop verhuisde de weduwe Lubrecht in 1965 naar de Vlaardingse Kade in Schipluiden. De boerderij langs de Vaart was verstoken van elektriciteit, water en gas en werd in haar laatste dagen nog bewoond door zoon Jan en zijn vrouw. In het voorjaar van 1966 verhuisden zij naar Berkel waar zij het boerenbedrijf gingen uitbouwen.

Na verloop van tijd verdween de boerderij van de weduwe Lubrecht uit het Vlaardingse landschap. Waarom? Ik zou het niet weten. Het spulletje was "verschrikkelijk vervallen", meldde de krant in die tijd.

Ons bericht loopt ten einde. De inventaris is opgemaakt. Concluderend kunnen we de beschreven periode als volgt samenvatten: in de tijd na de oorlog was er niet alleen behoefte, er was een schreeuwend gebrek aan woonruimte. Daar kwam bij dat de bevolking zich explosief uitbreidde. Een nieuwe tijd diende zich aan, de "vooruitgang" genoemd. Om aan de dringende woningnood het hoofd te bieden werden er grote offers gebracht. Prachtige polders werden opgeofferd aan de uitleg van de stad.

Als laatste stadsuitbreiding was de Holierhoekse Polder aan de beurt. Zonder al te veel omhaal werden de sloopvergunningen voor het verwijderen van de opstallen goedgekeurd. Voorbijgegaan werd er aan protesten vanuit de bevolking om historisch materiaal te behouden. Eeuwenoude boerderijen werden afgebroken om plaats te maken voor een woonwijk met een rijksweg en een strook grond om op te wandelen en te fietsen en dergelijke. Men wilde gewoon die veranderingen. De bevolking was het ermee eens dat er het één en ander verdween uit de omgeving. Men had het er voor over. Een inventarisatie van deze afbraken leidt tot nostalgische ontboezemingen die oude wonden weer openhaalt en liefhebbers van de geschiedenis van de stad en haar omgeving een wazige blik in de ogen bezorgt.

Maar, nog is ons verhaal niet helemaal uit. Onze wandeling is nog niet volbracht!

Voorbij de boerderij van Lubrecht stond nog een groepje gebouwen. Bij de bocht naar links (naar het westen) stond de timmerwinkel van F. Schotte. Tegen de Vaart stond aldaar een kalkhuisje. Tevens vonden we er de houtloods van Schotte alsmede het woonhuis van de aannemer. Erachter stond het pand van Verschure. We praten nu over een periode van vóór de tweede wereldoorlog. Voor het woonhuis van Schotte stonden

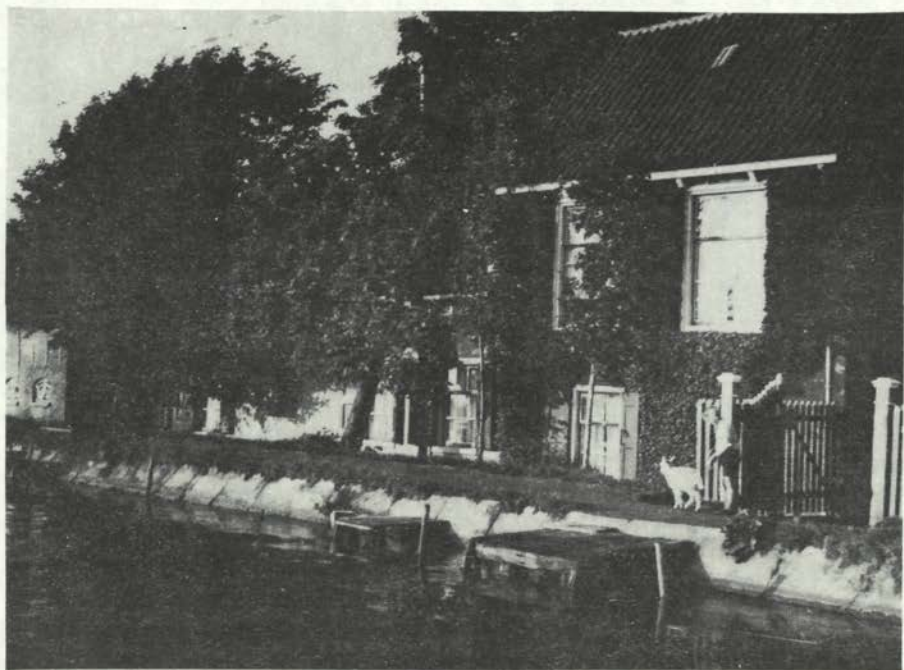

langs de Vaart enkele bomen. Deze staan er nog. In het huis van Verschure had ooit ook Maarten Dijkshoorn en daarvoor Jan Bos gewoond.

De Bloois had er een loonploeg-en maaibedrijf. De opstallen moesten plaats maken voor een rekreatiesloot. Samen met de boerderij van Piet Dijkshoorn, die het buurtschapje (Hoe heette het vroeger?) afsloot, verdween alles van het toneel. Slechts een aantal bomen en wat putten in de grond herinnert aan het bestaan van huizen, boerderijen en bedrijven op deze plek. Opgeslokt door de moderne tijd.

We zijn er. De wandeling zit erop. We kunnen teruglopen maar ook verdergaan langs de Vaart, Midden Delfland in. In ieder geval is het verhaal hiermee verteld en moeten we helaas afscheid nemen. Het zal echter nooit helemaal af zijn, er zullen altijd weer nieuwe zaken boven water komen die nog niet bekend waren. Een eerste aanzet is hiermee gegeven.

Onze nakomelingen zullen weer wat anders met de grond en de omgeving gaan doen. Hopelijk zullen ze voorzichtig zijn!

Boerderij van Mooy langs de Vaart.

Bronnen en literatuur:

1. Gegevens uit het Streekmuseum Jan Anderson te Vlaardingen.
2. Archief Staten van Holland van 1572, nummer 1461. Gemeente Archief Vlaardingen (G.A.V.). Kohier van de 10e penning van Vlaardinger Ambacht over het jaar 1561.
3. F.W.Assenberg, "De Broekpolder", Tijd-Schrift van de Historische Vereniging Vlaardingen, nummer 31.
4. Gegevens uit het familiearchief Bicker, inventaris nummer 894. Gemeente Archief Amsterdam.
5. C.S.J.J. Huijts, "De ontwikkeling van de Midden Delflandse boerderij". Een onderzoek in het kader van de reconstructie van Midden Delfland.
6. Mededelingen door mevrouw D. Borsje-Van der Marel te Vlaardingen.
7. A.Bijl, "Beeldverhaal van Vlaardingen", deel 2 'Het leven en werken in de oude stad'.
8. A.Bijl, "De voormalige Heerlijkheid Holy in Vlaardinger Ambacht".
9. Gegevens uit het Polderarchief van de Holierhoekse Polder. Archief Hoogheemraadschap Delfland te Delft.

10. C.Hoek, "De Hof van Vlaardingen".
11. C.Hoek, "Oudheidkundig bodemonderzoek te Rotterdam en omgeving". In Rotterdamsch Jaarboekje 1970 en 1972.
12. Mededelingen door mevrouw M. Kind te Vlaardingen.
13. A. Knottebelt, "Geschiedenis van een Polder".
14. Diverse kranten. Krantenverzameling van F.W.Assenberg en G.A.V.
15. Bastiaan Maat Jzn. "Mijn levensloop". G.A.V.
16. De Nederlandsche Leeuw. 1914, (Betreffende Arkenbout) pagina 217. G.A.V.
17. A. Olsthoorn, "Zouteveen 700 jaar", in Midden Delfkrant 3/4 oktober 1972.
18. Mededelingen door de heer P.Oosthoek te Vlaardingen.
19. G.Ottervanger en andere, "Molens, gemalen en andere waterstaatkundige werken in Midden Delfland".
20. Mededelingen door de heer L. de Snaijer te Vlaardingen.
21. Gegevens via de heer M.A.Struijs te Vlaardingen. Dit betreft in het bijzonder de boerderij Middelhuizen. Zonder deze gegevens zou het niet mogelijk zijn geweest de geschiedenis van de boerderij in kaart te brengen. Waarvoor dank.
22. Stadsrekeningen. Inventaris Rechterlijk Archief van Vlaardinger

Ambacht. Inventaris nummer 23, folio 172 verso tussen 18 mei en 6 juli 1581, G.A.V.

23. Stichting Historisch Boerderij Onderzoek, jaarverslag 1965 en gegevens uit een rapport over boerderij Middelhuizen uitgevoerd door deze stichting die gevestigd is in Arnhem.
24. L.F. Texeira de Mattos, "De waterkeringen, waterschappen en polders van Zuid Holland.", G.A.V.
25. Mededelingen door de heer Vogelij te Vlaardingen.
26. Mededelingen door mevrouw Zonneveld te Vlaardingen

Boerderij Middelhuizen .

Bijlage nummer 1

Verloop van eigenaars van boerderij "MiddelHuyse" in de Holierhoekse Polder in Vlaardingen van 1434 tot 1966.

1. De eerste vermelding van de verkoop van de boerderij die later bekend zou worden als "Middelhuizen" dateert van 1434 (Familiearchief Bicker, inventaris nr. 894, Gemeente Archief Amsterdam). Op 13 december van dat jaar koopt Jacob Muysz.(Van Holy) belangrijke delen van Middelhuizen van Piet Jacobszoon. De boerderij is totaal 21 morgen groot (1 morgen is 0,8516 ha), (C.Hoek,Twee Middeleeuwse Hofsteden te Vlaardinger Ambacht, Jaarboek voor de Genealogie,1968). Het aandeel van Jacob Pietersz in de woning van zijn vader is 1/8 en 1/16 deel in het huis en erf en 2 morgen en 2 1/2 hond land.
2. Op 1 juli 1437 verkoopt de weduwe van Pieter Jacobsz.aan bovengenoemde Jacob Muysz.(van Holy)de helft van het huis en de boomgaard met 6 morgen en 5 1/2 hond land.
3. Een half jaar later (11 januari 1438) verkoopt de eerder vermelde weduwe, samen met haar zoon Huge Pietersz.,wederom aan Jacob Muyszoon (van Holy) 5 morgen land en een deel van de woning. Totaal heeft de koper nu 14 morgen 2 hond land en 15/16 deel van de woning te pakken. Ook de kerk van Vlaardingen heeft een onbekend stuk van de boerderij in bezit. Op 21 april 1457 blijkt Jacob Muysz.(van Holy) 20 morgen land te bezitten. Hieruit blijkt ook dat de kerk van

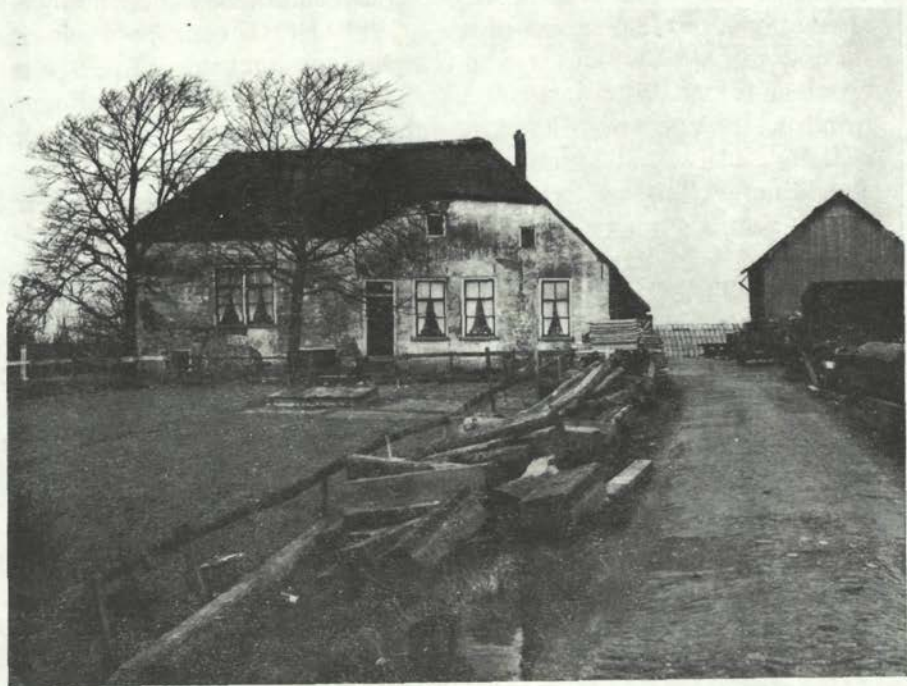
Vlaardingen 1 morgen bezit. Hij (Muysz) had echter reeds 5 morgen en 4 hond land en 1/16 deel van de woning. Op 1 morgen na kan Muysz. zich bezitter noemen van het latere Middelhuizen. De familie Holy was geen onbekende in Vlaardinger Ambacht en daarbuiten. Zij behoorde tot de kleine landadel van deze omgeving.

4. Jacob Muysz. moet zijn overleden voor 31 oktober 1453. Er is dan sprake Van 2 1/2 morgen land bij de hofstad Steenhuizen (aan de Kethelweg). Muysz. heeft twee zoons en drie dochters. Zijn zoon Adriaen Jacob Muysz. erft de helft van het complex Middelhuizen. Een dochter wordt eigenaresse van de andere helft. Deze dochter heeft weer twee dochters die, als hun moeder is overleden voor 1457, worden bedeed met ieder de helft van hun moeder's erfdeel van Middelhuizen. Een van deze twee dochters die is getrouwd met Lambrecht Jacobsz. verkoopt op 21 april 1457 het kwart deel van Middelhuizen aan haar zus. De namen van deze dames konden niet aan het verleden worden ontfutseld. Die zus, die als laatste werd genoemd, was getrouwd met Jacob Jacobsz. Oem. Muysz. Zij had naast een dochter, die was getrouwd met Willem Hendrixz. die Backer, nog een zuster: Geertruyt genaamd. Zij was getrouwd met Floris Heyndricksz. die Backer. Een deel van Middelhuizen dat haar broer Adriaen Jacob Muysz (hier boven genoemd) in bezit had, komt terecht bij een nakomeling van Geertruyt. De dochter van Jacob Muysz. en haar man Jacob Jacobsz. Oem hebben nu dus de helft van Middelhuizen in handen. In 1462 wordt er in het gezin Oem een jongen geboren. Hij krijgt de naam van zijn vader Jacob Jacobsz. Oem. Deze Jacob zal schepen van Schiedam worden als hij 32 jaar oud is en trouwen met Soete Evertjanszonsdochter van Scharrenberg. Jacob en Soete krijgen in ieder geval twee kinderen: Jacob Jacobsz. Oem (lekker originele naam), en Adriana Jacobsdr. Oem. Ook deze kinderen trouwen. Jacob met Maria Duyst Hendricksdr. en Adriana met Mr. Frans Duyst Jacobsz. De familie Duyst was een Delfts geslacht en vervulde in het publieke leven een niet onbelangrijke rol (Dr. D. Hoek, Het geslacht

Duyst van Voorhout in de zestiende eeuw, Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie, deel 12, 1958). Het uitgangspunt van de stamboom (van Van Duyst) van Dr. D. Hoek ligt in de 12e eeuw te weten de ridder Willem van Voorhout. Eén van diens nakomelingen, Hendrik van Voorhout Pieterszoon trouwde in de eerste helft van de vijftiende eeuw met Immerzoet Duyst Dirksdochter (S. van Leeuwen, "Batavia Illustrata enz.", Gravenhage, 1685). De afstammelingen van dit echtpaar noemden zich Duyst van Voorhout.

5. Boerderij Middelhuizen was in de 15e eeuw in bezit van de familie Oem en Muysz. Door huwelijk en vererving komt zij voor de helft in handen van Frans Duyst Fransz. Deze was een zoon van Mr. Frans Duyst Jacobszn. die getrouwd was met Adriana Jacobsdr. Oem (reeds bij 4 genoemd). Hieruit blijkt dat Jacob Jacobsz. Oem, overleden op 12 maart 1547, zijn deel van Middelhuizen via zijn zuster Adriana in handen speelt van Frans Duyst Fransz. (van Voorhout). Uit het register van de 10e penning van 1561 vernemen we dat Middelhuizen 21 morgen groot is waarin Frans Duyst Fransz. 10 morgen heeft en Floris Heyndrick Floriszn., een nakomeling van Geertruyt, dochter van Jacob Muysz, 2 morgen. De weeskinderen van Jan Baerntsz. in Schiedam bezitten 7 morgen en de pastorie van Vlaardingen 2 morgen. In 1457 was de verdeling zo dat Jacob Jacobsz. Oem en Adriana Jacob Muysz. elk 10 morgen hadden en de kerk 1 morgen. Adriaen heeft dus 1 morgen aan de kerk of pastorie verkocht.
6. In 1580, op 30 januari, is er een openbare veiling van land dat toebehoort aan de weduwe Maritgen Cornelisdr. Jan Dircxz., Grietie en Frans Dircxz., kinderen en erfgenamen van Dirck Jansz. van der Burgh te Dordrecht. De 5 morgen land liggen in Drie Huysen en erop staat de woning van Lenert Maertensz. Op 15 augustus 1579 heeft Leendert Maertensz. voor 2.800 gulden een woning met erf gekocht alsmede 3 morgen land en 2/3 parten van 9 1/2 morgen land "gelegen aan de Drie Huizen inde Holierhoekse Polder in Vlaardingse Ambacht". Verkoper is Ridder Henricxz. van Opmeer in Noord Holland.

Opname van de boerderij van Flip van der Kooy nadat hij er was vertrokken.

(Protocollen van onroerende goederen van schout en schepenen van Vlaardinger Ambacht, 1577/1597. Archief van schout en schepenen van Vlaardinger Ambacht, inv. nummer 24. Gemeente Archief Vlaardingen). Het te veilen goed van Maritgen Cornelisdr. is voorzien van "het huis" en de boomgaard en de woning van de eerder genoemde Lenert Maertensz. Het complex is tevens in bezit van Jacob Fransz. Duyst uit Delft, de erfgenamen van Willem Oom (een nazaat van Jacob Jacobsz. Oom, denk ik) te Rotterdam en de pastorie te Vlaardingen. Ook Jan Baertsz. en de zijnen zijn mede-eigenaren, alsmede Lenert Maertsz. Het geheel is belend als volgt: ten westen de Holy sloot, ook wel Holierhoekse Vliet genoemd en die liep langs de Holyweg, ten oosten de Vlaarding, ten zuiden de woning en de landen van Ridder Heyndricxs (van Opmeer?), en ten noorden de woning en het land van Claes Jansz. Vercroft. In totaal staan er dus vier huizen op Drie Huysen! Tevens komt naar voren dat Lenert Maertsz. mede eigenaar is van Middelhuizen, want hier gaat het om bij deze veiling. Dit gegeven, van de vier huizen, wordt versterkt door de kaart van Delfland (nummer 22) van de landmeter Kruikius van 1712 waarop bij het middelste huis van Dreënhuizen achter het hoofdgebouw nog een huis is te zien.

Lenert Maertsz. was getrouwd met de weduwe van Joris Cornelisz. Leentgen Screvelsdr. (Rechterlijke Archief van Vlaardinger Ambacht, inv. nummer 23. G.A.V.). In 1581 blijkt hij aan de kinderen, te weten Cornelis, Vranck, Lenert Joris, Trijntje (gehuwd met Crijn Leendertsz), en Neeltgen Jorisdr., de somma van 1.900 gulden schuldig te zijn. Hij verbindt hieraan zijn woning, erf en alle eigen landen. In 1583 is Maertensz. verhuisd. Hij woont dan in de boerderij die later als "Noorder- huizen" de geschiedenis zal ingaan. Eén en ander komen we aan de weet via een schuldbekentenis van mede-eigenaars van Middelhuizen. Op 23 mei van dat jaar bekennt Jacob Fransz. Voorhout aan Franchois Crijx Adriaensz. uit 's Gravenhage, oud 19 jaar, een losrente van 37 pond per jaar schuldig te zijn. Hij verbindt hieraan 10 morgen land van totaal 20 morgen, gelegen in 3 stukken in

Holierhoek en Driehuizen. De middelste woning is dan ten noorden belend door Claes Jansz. Vercroft "gebruikt door Lenert Maertensz.".

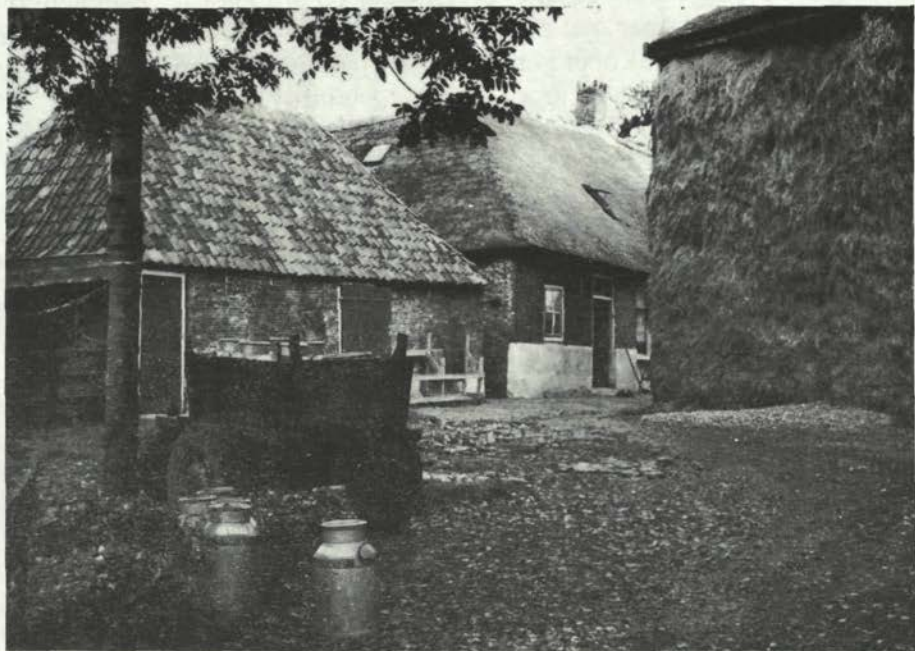
7. Op 14 februari 1594 verkoopt Jacob Fransz. Duyst van Voorhout, poorter van Delft, aan Lenert Maertensz., "onze buurman", 10 morgen en 3 strekweren eigen land, gelegen in dit ambacht (Een strekweer is al het land tussen de sloten). Uit de belendingen kunnen we afleiden dat het hier om Middelhuizen gaat. Bovendien blijkt dat er inderdaad sprake is van een tweede woning op het terrein van Middelhuizen: ten oosten de woning en landen van Lenert Maertensz. De belending ten noorden (Noorderhuizen) is: de woning en landen van Claes Jansz. Vercroft, overleden, nu Pieter Allertsz. De tien morgen zijn onbelast.
8. Een paar maanden later, op 8 mei 1594, vermaakt Lenert Maertensz., "lantman", wonende in Vlaardinger Ambacht, in "De Drije Huyse", bij testament ten overstaan van notaris Vranck Uutenbrouck, 1/4 part in al zijn goederen aan de kinderen van zijn zoon Maerten Lenertsz. Hij bepaalt daarbij dat de goederen van die kinderen op de woning en op de landen moeten blijven die door hem mettertijd wordt ontruimd, tegen een jaarlijkse rente wegens de 60e penning. Zijn zoon moet het vruchtgebruik hebben. Dit mag hij niet verkopen of vervreemden. Lenaert Jorisz. koopt op 9 augustus 1599 de woning van zijn stiefvader Lenert Maertensz. Voor f 4.100 wordt hij eigenaar van de woning en bijna 10 morgen land. In de koop is begrepen het gewas te velde. Dat gewas bestaat uit 7 morgen, 5 hond haver die in 3 verschillende partijen in Vlaardinger Ambacht liggen. Daarnaast bestaat het gewas uit 1 morgen 'tarruwe' en 1 morgen bomen. Uit de koper Lenert Jorisz. ontstaat later het geslacht "Middelhuizen" en "Holierhoek" (mededeling de heer H. den Boer, Voorburg).
Op 1 mei 1600 wordt deze koop nog eens dunnetjes overgedaan. In deze bevestiging wordt één en ander nader gepreciseerd: de ene morgen waar het huis op staat wordt aan de noord, zuid en westzijde be-

lend door de verkoper "met eigen waar en bruikbaar". Aan het oostende de verkoper met eigen land. Er zijn enkele condities: bij verkaveling moet de koper vergoeding krijgen in de vorm van een ander, gelijkwaardig en even groot land in de buurt van het huis. De verkoper zal een buurpad en een buitenpad hebben over de "Laencamp" en de werf. De "Laencamp" lag ten westen van de woning en diende als "oprijlaan". Men zorgde er dus voor dat de toegang werd gegarandeerd. De boerderij zou toegankelijk moeten zijn voor paard en wagen en te voet. Jagen op het land genaamd "De Hoekkamp" blijft toegestaan aan de verkoper mits hij de hekken sluit die staan op de heul van de "Holyersweg", op de "Laencamp" en de werf. Het recht van uitpad gaat bij vervreemding van het land in eigendom over op de verkoper. De woning is belast met een opstal van 5 stuivers per jaar ten behoeve van de Vicarie (hulpprediker) van 't Vrouwenaltaar te Vlaardingen.

9. Op 5 maart 1608 woont aan de Vijfsluizen Pieter Corsz. Hij is getrouwd met Trijntgen Lennaerts de dochter van Loentgen (of Leentje) Schrevelsd. en Lenert Maertensz. Door dit huwelijk is Corsz. voor 1/3 erfgenaam van de goederen van zijn schoonvader. Hij brengt echter het 1/3 deel weer terug in de handen van zijn schoonmoeder die thans weduwe is. Op bovengenoemde datum verkoopt hij haar 1/3 in de helft van 34 morgen (bijna 6 morgen) 2 hond land in Vlaardingwout. Dit lag ten zuiden van de huidige Woudweg en ten noorden van de Vlaarding in Holierhoek. Verder verkoopt hij haar 10 morgen genaamd "De Hoekkampen" die daar ook in de omgeving liggen. Tevens doet hij aan haar over zijn aandeel in de 20 morgen 2 hond die hij deelt met Lenert Jorisz. en waar de woning op staat.

Voorzover we nu kunnen nagaan is Middelhuizen bezit van o.a. Loentgen Screvelsdr. en haar zoon uit het eerste huwelijk met Joris Cornelisz. te weten Lenaert Jorisz.

Noorderhuizen.

10. Lenert Maertensz. moet zijn overleden vóór 27 mei 1610. Op die datum gaat er weer een stuk Middelhuizen over de toonbank. Claes Lenaertsz. van Holierhoek (Ik zei al dat men zich zo zou gaan noemen.), wonende in het dorp Schipluiden verkoopt voor zichzelf (de ene helft) en als oom en bloedvoogd van de vier nagelaten weeskinderen van zijn broer Maerten Lenaertsz. (de andere helft) $\frac{1}{3}$ part van plus minus 34 morgen en 2 hond land.

Dit gebeurde op advies van de burgemeesters van Vlaardingén die optreden als oppervoogden over de weeskinderen. Koper is de reeds bekende Lenaert Jorisz. De 34 morgen liggen op Vlaardingewout (4 morgen), in de buurt van de oude Vlaarding (10 morgen genaamd de "Hoek kamp") en op het terrein van de woning, 20 morgen, die ook door een ander worden beheerd.

11. Lenart Jorisz. koopt 5 juli 1619 nog eens 2 morgen patrimoniaal (tot het vaderlijk erfgoed behorend) land. Hij koopt dit van Deliana van Oldebarneveld, weduwe van de ontvanger Pieter Heymers Bisschop uit Rotterdam en van Arent Bisschop als ooms. Cornelis Pietersz. Bisschop treedt op als gemachtigde van Deliana van Oldebarneveld en voogden van de weeskinderen van Pieter Bisschop. Het land is op 26 april 1619 na een openbare veiling door Jorisz. gekocht. Het ligt in directe omgeving van de boerderij. De koopsom is 1050 gulden die hij voor 50% contant betaalt.

12. Joris Maertensz., zoon en erfgenaam van de overleden Maerten Lenertsz. verkoopt aan Gerrit Jansz. Brouck, oud burgemeester van Vlaardingén, de hoofdsom van 500 gulden die Joris Maertensz. nog toekwamen uit de schuldrentebrief van Lenert Jorisz in "De Drieën-huysen" in Vlaarding Ambacht.

Dit heeft betrekking op de koop van zijn woning en landen. Kortom: Lenert Jorisz. was geld schuldig (wegens koop van land) aan Joris Maertensz (nakomeling van Maerten Leendertsz.). Als bewijs diende een zogenaamde schuldrentebrief, die dus geld waard was. Men

verkocht die brief soms. De een had dan een contant bedrag in handen en de ander (de verkoper) ontving rente en aflossing.

13. Ook deze transactie is er zo een. Leendert Jorisz Middelhuizen als principaal en Joris Leenarts uit Overschie en Pieter van der Mij, smid in Schipluiden, als borgen, verkopen op 24 juni 1630 een losrente van 50 gulden aan Joost Jacobsz van Adrichem, burgemeester van Delft. Van Adrichem is mede-eigenaar van de nalatenschap van de overleden Machtelt Jansdr. van der Burgh(zie 6). De losrente sloeg op de koop van 4 morgen en 50 roeden weiland.
14. Uit stukken van 7 en 23 november 1639 blijkt niet alleen wie de eigenaars zijn van boerderij Middelhuizen, er blijkt ook uit hoe groot de goederen in totaal zijn. Leendert Jorisz. blijkt voor 50% eigenaar te zijn van de hoeve en landerijen in kwestie. Aangezien hij weduwnaar is van Adriaentje Jansdr., zijn de kinderen voor 1/12 deel eigenaars van de andere helft. Deze kinderen en schoonkinderen zijn: 1) Cornelis, 2) Claes, 3) Pieter, 4) Schrevel, 5) Joris en 6) Leendert Leendertsz. De vrouwelijke loot van de familie Middelhuizen bestaat uit: 7) Annetje Leendertsdr., getrouwd met Gerrit Cornelisz. van Klaveren, smid in Vlaardingen en tevens als voogd voor zijn vrouw optredend, 8) Neeltje Leendertsdr., getrouwd met Otto Pietersz. van der Mije, smid te Schipluiden, 9) Leentje, 10) Maartje Leendertsdr. getrouwd met Jacob Cornelisz. van Dijck en 11) Trijntje Leendtsdr. Nummer twaalf blijkt ook Leendert te heten. Koper van het hele spul wordt ene Gerrit Jansz. Blanckert, een brouwer in "De Bril" in Rotterdam. Middelhuizen bestaat uit: een woning met huis, bijhuis (het vierde huis van de buurtschap "Drieënhuizen", met "een woning" zal de hele boerderij worden bedoeld, met stallen. Ook wel toebehoren genoemd.), schuren, bergen, boomgaarden en plantages. Tevens horen er 35 morgen patrimoniaal land bij waarvan 31 morgen bij elkaar zijn gelegen in de Holierhoekse Polder in Vlaardinger Ambacht. Dit deel ligt rondom

de woning. De overige 4 morgen liggen op Vlaardingerwout, ook wel "in de polder van Holy" geheten.

De prijs per morgen is 850 gulden. Totaal een bedrag van 29.750 gulden. Een boel geld voor die tijd, je kon er een leuk rijtje huizen voor kopen in de stad. Ten behoeve van de pastorie in Vlaardingen is de morgen waar de woning op staat belast met een opstal van 5 stuivers per jaar en een jaarlijkse erfhuur van 9 gulden en 3 stuivers. De helft van de koopsom wordt contant betaald (zozo Blanckert had goed gebrouwen!), de andere helft per mei 1641.

Met de maat van al die weilandjes is toch iets aan de hand, zal Blanckert hebben gedacht. Hij neemt een openbaar landmeter bij het Hof van Holland in Delft in de arm die alles opmeet. Als de landmeter Johan van Beest klaar is met zijn opmetering blijkt dat Blanckert inderdaad gelijk heeft: het hele lapje bij elkaar is in plaats van 35 morgen maar 33 morgen, 2 hond en 99 roeden! Een verschil van 1 1/2 morgen en 1 roede. Prompt wordt er 1.275 gulden wegens ondermaat van de rekening afgetrokken.

Denk nu niet dat de verkoper, Lenert Jorisz. Middelhuizen Blanckert wilde oplichten. Uit de bescheiden blijkt dat hij zelf aan Van Beest heeft verzocht om de landerijen op te meten. Blanckert zal hem er wel voor hebben betaald, maar dat zijn onze zaken niet.

15) De opmeting van Johan van Beest, datum 1 oktober 1640:

"De woning staande in "De Drie Huysen", en zijnde het middelste van die drie huizen, en de drie strekweren waar de woning op staat of annex dezelfde naast de anderen gelegen. In het geheel belent in het noorden de Molensloot, en daar over het huis dat gekomen is van wijlen Pieter Allertsz. in de Laankamp van dezelfde woning. toekomende Johan Dwingloo, secretaris. Aan de zuidzijde Pietertje Jansdr. Touw weduwe van Jacob Riddersz. (Dockum)".

De opmeting is verdeeld in strekweren en ziet er als volgt uit:

A) Eerste strekweer(zuidelijk)

westelijk kamp* :	3 morgen,** 0 hond, 96 roeden
middelste kamp :	4 morgen, 5 hond, 9 roeden
oostelijk kamp :	1 morgen, 0 hond, 22 roeden

totaal :	8 morgen, 5 hond, 127 roeden
----------	------------------------------

wordt :	9 morgen, 9 hond, 27 roeden
---------	-----------------------------

B) Middelste strekweer

westelijk kamp :	1 morgen, 5 hond, 18 roeden
volgende kamp :	1 morgen, 0 hond, 2 roeden
'weyken' :	0 morgen, 1 hond, 28 roeden
bogerdje + tuin :	0 morgen, 2 hond, 39 roeden

totaal :	2 morgen, 8 hond, 87 roeden
----------	-----------------------------

wordt :	3 morgen, 2 hond, 87 roeden
---------	-----------------------------

C) Noordelijke strekweer

westelijk kamp :	3 morgen, 5 hond, 80 roeden
middelste kamp :	2 morgen, 0 hond, 52 roeden
oostelijk kamp :	0 morgen, 5 hond, 41 roeden
woning :	0 morgen, 3 hond, 84 roeden

totaal :	5 morgen, 13 hond, 257 roeden
----------	-------------------------------

wordt :	7 morgen, 3 hond, 57 roeden
---------	-----------------------------

D) 't einde 2 strekweren

westelijk kamp :	6 morgen, 2 hond, 36 roeden
oostelijk kamp :	2 morgen, 5 hond, 33 roeden

totaal :	8 morgen, 7 hond, 69 roeden
----------	-----------------------------

wordt :	9 morgen, 1 hond, 69 roeden
---------	-----------------------------

E) Vlaardingerwoud

zuidelijk kamp :	2 morgen, 1 hond, 4 roeden
noordelijk kamp :	1 morgen, 5 hond, 55 roeden

totaal :	3 morgen, 6 hond, 59 roeden
----------	-----------------------------

wordt :	4 morgen, 0 hond, 59 roeden
---------	-----------------------------

Samen :	33 morgen, 2 hond, 99 roeden
---------	------------------------------

Verkocht :	35 morgen, 0 hond, 0 roeden
------------	-----------------------------

Verschil :	1 morgen, 3 hond, 1 roede
------------	---------------------------

Alles Delflandse maat -

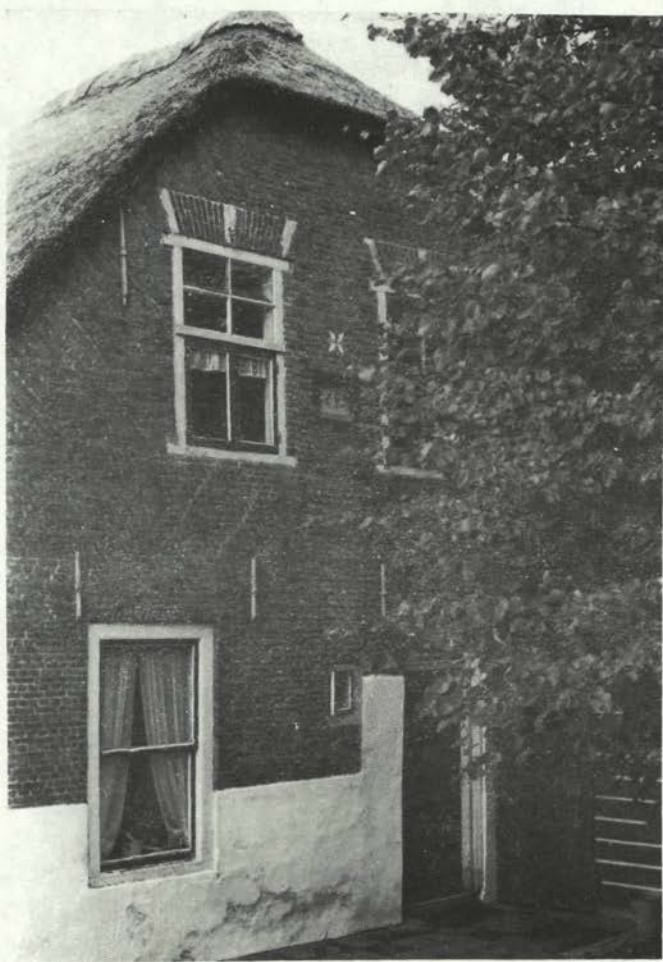
(33 Morgen, 2 hond en 99 roeden is ongeveer 28,5 ha)

1 morgen is 6 hond

1 hond is 100 vierkante roeden

1 roede is 14 m²

* Een kamp is een met sloten of hekken afgepaald stuk grond.

Boerderij Noorderhuizen .

Uit deze opmeting komt ook naar voren dat met de woning altijd boerderij Middelhuizen wordt bedoeld.

- 16) Nog heeft Blanckert niet genoeg land. Op 2 november 1649 koopt de brouwer een partij land gelegen in het Ambacht van Spalandt. Het is groot 16 morgen, "wezende Goed spalandt". Er was "goed", "middelbaar" en "qaet spaland" in het aan Kethel geparenteerd ambacht Spaland of Spaedelandt.

Met "goed" en "qaet" spaland werd hoog en laag land bedoeld (J. de Raat, "Een dorp dat driemaal onderging, Kethel en Spaland", Schiedam, 1980.).

Op de kaart van Kruikius van 1712 zijn deze benamingen nog terug te vinden.

- 17) Vier juni 1653. Schrevel Leendertsz. Middelhuizen bekent schuldig te zijn aan Willem Leendertsz. en Claes Leendertsz., als voogden over de nagelaten onmondige kinderen van Otto Pietersz. van der Mij en Leentje Leendertsdr., ten behoeve van die weeskinderen een bedrag van 850 gulden. Een en ander wegens koop van "De Hoek-kamp" gelegen in de Holierhoekse Polder. Op de bovenvermelde kaart van Kruikius is de naam "Hoekkamp" terug te vinden. De belendingen zijn in overeenstemming met die uit de stukken. De Hoek-kamp lag daar waar nu de Europaboulevard het zandlichaam van de nieuw aan te leggen rijksweg 19 kruist. De kamp was reeds op 27 februari 1645 verkocht.

- 18) Vijf jaar later (27 november 1658) gaat de "Hoekkamp" weer in andere handen over. Schrevel Leendertsdr. Middelhuizen verkoopt aan de "eerbare Leidewij Ewouts Prins" de weduwe van Gerrit Jansz. ten Blanckert (de brouwer) de "veertienhondt" zoals de kamp ook werd genoemd. De koopsom is 1.800 gulden.

- 19) Per bovengenoemde houden de verkoopgegevens van de boerderij abrupt op in de inventaris van het archief van Bicker. Niettemin was het toch mogelijk de draad van vererving te volgen tot 1759.

In het blad *De Nederlandse Leeuw* (Gemeente Archief Vlaardingen) van 1914, bladzijde 217,) vinden we het antwoord. In 1759 is eigenaar van boerderij Middelhuizen ene Cornelis Arkenbout terwijl het geheel werd verhuurd aan Joris Cornelisz. Middelhuysen.

Cornelis Arkenbout was getrouwd met Lijdia van Vredenburg. Zij was een dochter van Jacob Vredenburg en Anna Blanckert. Laatstgenoemde was een dochter van Gerard Blanckert en Liedewij Ewouts Prins die zoals u weet eigenaars waren van Middelhuizen.

- 20) Niet alleen is onze boerderij van eigenaar verwisseld, ene mr. Pieter Cipriaan Testart heeft haar in 1785 in bezit, ook de huurder is heengegaan. De weduwe van Joris Cornelisz. Middelhuysen, Marytje Klapwijk, huurt op 16 juli dat jaar de woning genaamd Middelhuysen met 36 morgen, 250 roeden wei en hooiland voor 705 gulden per jaar. Bovengenoemde weduwe trouwde met Cornelis Klapwijk.

Testart kwam via zijn schoonfamilie aan Middelhuizen. Hij was getrouwd met Agatha Hieronyma Nobel. Zij was een dochter van Theodora Maria van der Mark Theodorus Nobel. Theodora was een dochter van Agatha Maria Arkenbout en Van der Mark. Agatha Arkenbout op haar beurt, was een dochter van Cornelis Arkenbout en Lydia van Vredenburg die in 1759 Middelhuizen, de boerderij althans, bezaten.

- 21) De eigenaars van Middelhuizen, P.C. Testart en zijn vrouw, en de huurders Cornelis en Marytje Klapwijk waren dikke vrienden. De vrijage loopt zo hoog op dat de huurders de boerderij kopen. Op 15 mei 1797 zou de woning met 36 morgen en 250 roeden in andere handen overgaan voor een bedrag van 14.000 gulden. Heel wat min-

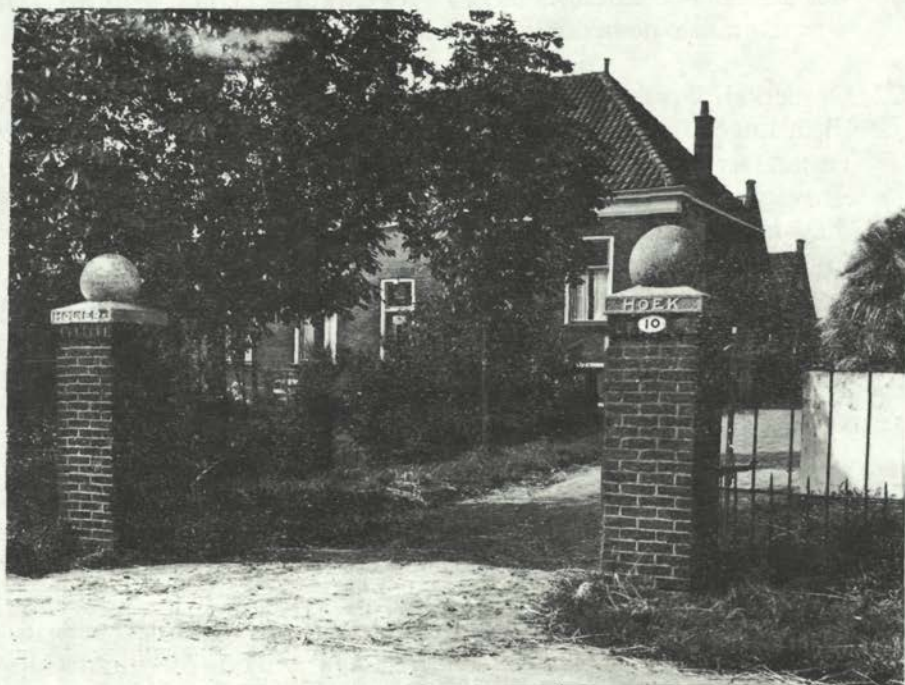
der dan het bedrag dat er in 1639 voor werd betaald (f 29.750). Dat was tenminste de bedoeling. De koop gaat echter niet door.

- 22) Opmerkelijk is een akte van 2 april 1798 (Rechterlijke Archieven Vlaardinger Ambacht, inv. nr....) waarin staat dat de weduwe van Testart, Agatha Hieronima Nobel, via ene Teunis Brobbel verkoopt en overdraagt aan Jan Klapwijk een zoon van Cornelis Klapwijk, een "huysmanswooning met schuur, bargaen(hooibergen) en boomgaard en geboomte met zesendertig mergen drie hond en vijftig roeden zoo wey als hooyland, enz". Dat het hier om Middelhuizen gaat lijkt geen twijfel.

Kennelijk heeft het overlijden van Pieter Testart de zaak een andere wending gegeven.

- 23) Jan Klapwijk was getrouwd met Antje Korpershoek en woonde aan of in de Hoogstraat in Vlaardingen. Antje Korpershoek verkoopt op 20 mei 1828 als weduwe en erfgename de woning met 40 morgen en 150 roeden land aan Arie Zonneveld, bouwman op 'Middelhuizen', voor een bedrag van f 16.000, af te lossen met f 250 per jaar. De vergroting van het bezit is ontstaan door aankoop (door Jan Klapwijk) van een partij weiland op 2 mei 1804. (Bijlagen bij aankoop door gemeente Vlaardingen, nr. 559).

- 24) Weer gaat de boerderij in andere handen over. Arie Zonneveld op zijn beurt verkoopt op 10 oktober 1855 de woning met 31 bunders (36,4 morgen) en 81 roeden aan zijn zoon Jan Zonneveld voor f 24.000. Er is dus 3,16 ha of bunder van de hand gedaan tussen 1828 en 1855. De helft van het bedrag wordt contant betaald en voor de andere helft neemt de koper tot zijn last een obligatie met hypotheek ten behoeve van de in 1838 opgerichte Vlaardingsche Assurantie Maatschappij die hij van zijn vader overneemt (de obligatie natuurlijk).

Holyweg nummer 10 : boerderij Holierhoek .

-
- 25) Wegens het overlijden van Jan Zonneveld verkrijgt zijn weduwe Jan-
netje Zonneveld bij boedelscheiding de woning met 31 bunders en
81 roeden. We schrijven 21 februari 1898.
- 26) Op 29 april 1901 koopt Johannes Zonneveld, 6e kind van Jan en Jan-
netje Zonneveld, Middelhuizen van zijn moeder.
- 27) Door het overlijden van zijn vrouw, Adriana van Witzenburg, wordt
het goed bij boedelscheiding aan Johannes Zonneveld toebedeeld.
Datum is 27 januari 1920. Er wordt aan het woonhuis een nieuw be-
drijfsgedeelte toegevoegd. Dit vindt plaats in 1937.
- 28) Als het 1 november 1938 is, verkopen de kinderen en erfgenamen
van Johannes ZonneveldboerderijMiddelhuysen met 31 hectare, 81
are land aan Bernardina Marilla Calissendorpp, weduwe van Jan
Zeeuw, wonende te Overschie (Kadastrale gegevens van de boerde-
rij: Vlaardinger Ambacht, sectie A, nummer 115/116/433/ t/m
442/445/448/489/501/819). Huurder is Johannes Zonneveld. De
verkoopprijs is f 68.000.
- 29) Op 2 februari 1954 verkoopt de weduwe Zeeuw Calissendorpp Mid-
delhuizen aan de gemeente Vlaardingen voor f
- 30) Na veel protest wordt in 1966 Middelhuizen afgebroken. In 1989 is
er op de plaats waar de boerderij heeft gestaan nog steeds niet ge-
bouwd. Drieëntwintig jaar na de sloop !

Bijlage nummer 2

Afschrift van een rekening van Adrianus Spaan aan Pieter Cipriaan Testart.

Betreft : Middelhuizen in Vlaardinger Ambacht.

"1790 Menheer den heer Pieter Cipriaan Testart

Debet aan Adrianus Spaan wegens gedaan misselwerken leveransie aan UE(dele) wooning daar de bouwman (boer) op is Cornelis Klapwijk.

Een straat op zijn plaats in tras gelijt en een gedeelte van de vloer gelijt en tegeltie besijden de haard geset ende muure van buyte gereppareerd, en hetgeene van den 7e is gedaan.

den 18 Mij, Matius 1 dag 1 1/2 agtendel kalk

2 veertig tras / 2 4 8

Met het brengen van de maaterieale

den 4 September mijn soon Willem gewerkt 3 1/2 dag / 4 11 0

Koen de knecht gewerkt 3 1/2 dag / 4 11 0

den opperman gewerkt 3 3/4 dag / 3 7 8

den 9 dito mijn soon Willem gewerkt 3 1/2 dag / 4 11 0

Koen de knecht gewerkt 2 3/4 dag / 3 11 8

den opperman gewerkt 4 daage / 3 12 0

Gelevert 5 1/2 sak kalk / 7 14 0

7 agtendel tras / 10 10 0

600 plavijsten / 4 16 0

500 onderstene / 3 10 0

300 bovenstene	/ 1 7 0
190 roode tegelen	/ 4 5 0
60 witte tegelties	/ 1 10 0
somma	/ 60 0 8

voldaan den 23 februari 1791

Neeltij Spaan"

De "somma" is 60 gulden, 0 stuivers en 8 penningen

Foto van boerderij Holy .

Bijlage nummer 3

Ingezonden brief in de NieuweVlaardingse Courant van 29 april 1966 naar aanleiding van de ophanden zijnde sloop van de boerderij Middelhuizen in de Holierhoekse Polder in Vlaardingen.

"Wie uit smalle wegen probeerde Vlaardingen uit te komen kon voor enkele jaren plotseling bevrijd staan langs wegekronkelend water, dat als een blindedarm de hoek omschoot op weg naar verre wonderen tussen een drijvende galerij van bloemen, planten en riet of moeras.

Wat eens als een bevrijding werd ondergaan is nu een benauwd kanaal geworden tussen dijken die blijkbaar een stormvloed moeten weerstaan. De Vlaardinger Vaart heeft zich nu al eeuwen koest gehouden maar het is tenslotte water en een vloedgolf is niet uitgesloten.

De identiteit van het hier bedoelde beeld in wijder verband, heeft wellicht de toorn of onverschilligheid opgewekt van opdrachtgevers die tot indijken besloten en daarmee een oorveeg toedienden aan diegenen die eertijds deze landelijke waarheid trachtten te ondergaan. Met het verdwijnen van dit beeld waren ook de hofsteden gemoeid omdat met de algemene opvattingen over de toekomst zij dit gemeenschappelijke lot moesten delen. In haar plaats komen nu rechte huizen die als schoenen dozen naast elkaar worden gezet. De opdrachtgevers hebben in deze maar één taak: de woningnood zo snel mogelijk doen verdwijnen. De historie is daarbij een lastige zaak en alles wat niet past in de planning wordt door bulldozers met de grond gelijk gemaakt. Maar het wezen van de historie bevat symboliek met behulp waarvan de streek werd opgebouwd en vol gemetseld uit de aarde en klei. Men zou willen dat ons zedelijk instinct in afwijking van de primitieven een beeld wil bewaren van wat de historie als werkelijkheid heeft ervaren. Het voornaamste is dan de tastbare ontmoeting of gewaarwording van een verdwenen cultuur. Het afwezige naast het actuele.

*"Het ziet er naar uit dat morgen met de sloop zal worden begonnen."
Middelhuizen in 1966.*

Daarom is een historisch bouwwerk tussen de aaneenrijging van huizen die alleen maar noodzakelijke woonruimten moeten bieden een oase in de woestijn en kan een oude boerenhofstede met een boomrijke omgeving kleur geven aan de armoede van onze wijze van bouwen.

De vormen van bouwen en de directheid van het doel worden altijd bepaald door de opdrachtgevers, architecten kunnen maar weinig veranderen omdat de in nood verkerende daklozen snel worden geholpen en de bouwsystemen een eigen vorm bepalen. Men gaat driftig voort met slopen en men zal zich later pas realiseren dat een historisch huis eigenlijk helemaal niet in weg stond.

Waarom een pand als de oude stalhouderij in de Smalle Havenstraat in de weg stond en gesloopt moest worden zal wel nooit uit de verf komen. Maar een zeer fraaie oude gevel is verdwenen. Evenals de fraaie hofstede "De Engelse Boomgaard" die bij het Kolpabad zeker een prachtige tegenstelling had gevormd.

Het is wel te hopen dat wat nog rest van de oude hoeve Middel-Huyse behouden kan worden voor restauratie en dat de opdrachtgevers van een groter Vlaardingen beseffen dat dit een erfdeel is van cultuur waarvan de resten dienen te worden overgedragen aan hen die ons na komen.

Ze vormt de geschiedenis van onze cultuur aan de ketting in de ervan terugwijkende eeuwen.

Willen Brinkman, Schipluiden".

Agenda 1989/1990

Zaterdag 16 september

Excursie naar het Rechthuis van Zouteveen.

Zie meer nieuws hierover op pagina 105

Dinsdag 19 september 1989

"Vlaardingen in Patriottentijd".

Lezing met dia's door mevrouw Ingena Vellekoop.

Zaal De Lijndraaier, Baanstraat 4, aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 3 oktober 1989

"Raven - het leven in de prehistorie".

Lezing met film en dia's door de oud-Vlaardinger Jan Houdijk, auteur van het boek "Raven", handelend over het Stenen Tijdperk. Zaal Harmonie, Schiedamseweg, aanvang 20.00 uur.

Woensdag 25 oktober 1989

"Vlaardingse Rederijkersblazoenen".

Lezing met dia's door Joop M. van Dorp en Cor Maarleveld. Stadhuis van Vlaardingen, met aansluitend bezichtigen (met toelichting) van de blazoenen in historische hal van het stadhuis, aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 21 november 1989

"Klederdracht in Vlaardingen" (en verbanden met andere drachten).

Lezing met dia's door Herman H. Roza. Zaal Drieënhuizen, Willem de Zwijgerlaan 470, aanvang 20.00 uur.

Donderdag 25 januari 1990

"Van loggers en werven".

Lezing met dia's door M. Peter Zuydgeest en Wouter den Breems. Zaal

Valkenhof, Frank van Borselenstraat, aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 27 februari 1990

Jaarvergadering, aanvang 19.30 uur, gevolgd door "De Vlaardingse muziekkorpsen".

Lezing met dia's, verzorgd door de Vlaardingse Muziekfederatie. Zaal Bethelkerk, Burgemeester Verkadesingel 26, aanvang 20.30 uur.

Dinsdag 27 maart 1990

"En nooit was het stil..."

Een voordracht in woord en beeld over de gebeurtenissen in de lucht boven Vlaardingen tijdens de oorlogsjaren 1940/1945. Met onder andere vertoning van dia's en de film "Honger" door kolonel b.d. van de Koninklijke Luchtmacht A.P. de Jong (tijdens de oorlogsjaren woonachtig aan de Wilhelminasingel in Vlaardingen) in het kader van de herdenking van de voedseldroppingen aan het eind van de maand april 1945. Zaal Triangel, Fransenstraat 14, aanvang 20.00 uur.

Oproep:

De lezingencommissie heeft voor het seizoen 1990/1991 een avond in voorbereiding genomen onder het motto "Vlaardingen gefilmd, een collage van oud - Vlaardings filmmateriaal". De commissie zou graag door eenieder op de hoogte gebracht worden van zoveel mogelijk uniek filmmateriaal dat voor projectie tijdens die avond gebruikt zou kunnen worden.

Uw schriftelijke reactie gaarne naar het adres

A. Ouwendijk & Zn.

Korte Dijk 16-a-b (naast de molen)

3134 HB Vlaardingen

(Tel. 010-4353322, tijdens kantooruren)

Tekening van Paul Westerdijk van de Trekkade

Nieuws van de Excursiecommissie

De gebruikelijke "kleine" excursie voert ons op zaterdag 16 september naar de woning van mevrouw Jungeling aan de Trekkade. Deze oude boerderij, bevindt zich net voorbij "De Schouw", het gemaal van Delfland tegenover de derde Vliet. Zij was ooit in gebruik als "Rechthuis van Zouteveen" en ligt pittoresk verscholen aan de voet van het kaadje, het Jaagpad langs de Vlaardingse Vaart. Het complex is stijlvol gerestaureerd en bewoonbaar gemaakt. Het herbergt een onverwachte schat aan schilderijen die voornamelijk stammen uit de 16e en 17e eeuw maar ook zijn en werken bij uit de 19e en 20e eeuw. Verder vinden we er aardewerk, antieke meubelen enzovoort. Mevrouw Jungeling heeft een kunsthandel in Den Haag en wil ons hier graag ontvangen. Vanwege niet alleen de ruimte maar ook om wat er te zien is moet het aantal deelnemers beperkt blijven tot 25 personen. We starten om 10 uur en u dient met eigen vervoer te komen. Wilt u zich opgeven, het liefst schriftelijk bij onderstaande commissieleden?

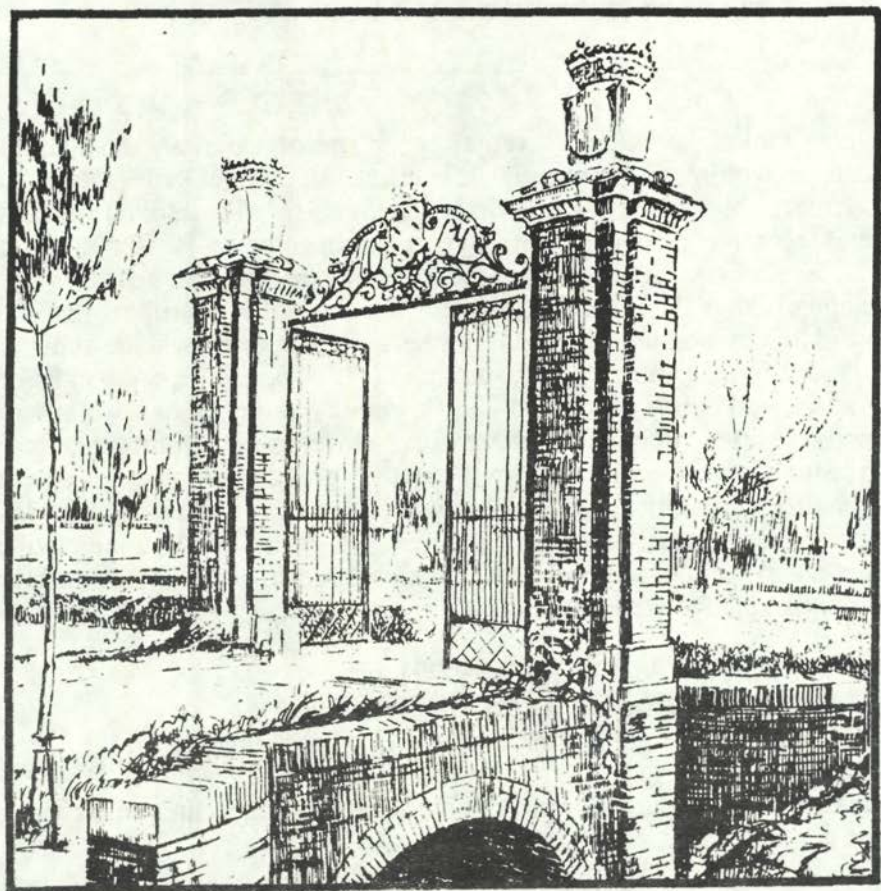
M. de Baan - Markt 44 - Tel. 4350221

P.J.Westerdijk - Cipressendreef 10 - Tel. 4740705

W. van de Wetering - Datheenstraat 203 - Tel. 4344649

Opgaven worden in volgorde van binnenkomst ingeschreven. Wij wensen u veel plezier.

De Excursiecommissie.

Het Holyhek aan de Holysingel.

Nieuwe historische uitgaven

"Adresboek", een uitgave van het Provinciaal Overlegorgaan Geschiedbeoefening van de Culturele raad van Zuid-Holland. Deze gids bevat 260 adressen van instellingen die zich bewegen op historische en aanverwante terreinen. Het gaat dan om historische musea, archieven, monumentenorganisaties en genealogische verenigingen. Tevens bevat het adresboek 100 adressen van landelijke organisaties op bovengenoemde terreinen. Verder is er informatie in te vinden over tijdschriften, doelstellingen, activiteiten en dergelijke van de opgenomen instellingen. Het boek is te bestellen door overmaking van f 12,- (is inclusief verzendkosten) op giro 264712 van de Stichting Culturele Raad van Zuid-Holland onder vermelding van "Adresboek Geschiedbeoefening".

"Vlaardingen in panorama", een boek vol met foto's gemaakt door Han Dijkstra en van tekst voorzien door Matthijs Struijs. Het boek geeft een beeld van Vlaardingen in 1989. Dit is dan wel geen geschiedenis maar dat wordt het sneller dan u denkt. Het boek, waarvan de pagina's hol moeten worden gevouwen om een goed beeld van de foto's te krijgen, is in de boekhandel te koop voor f 29,50.

Inhoud volgende Tijd-Schrift (onder voorbehoud)

- Bewoningsgeschiedenis van een markante hoek, Westhavenplaats 36 - Smalle Havenstraat 1 te Vlaardingen, door Wouter den Breems.
- Bommenwerper stort neer boven Vlaardingen, door Leo Buynsters.
- Het Soephuis, door A. van Halewijn.
- Het Vlaardingen uit mijn jeugd, door P. Borsboom.
- Verenigingsverslagen en dergelijke.

LEDEN WERVEN LEDEN

Geeft u dit en voorgaande Tijd-Schriften en ook de fraaie Historische Jaarboeken eens ter lezing aan uw familie, vrienden en kennissen die nog geen lid zijn van de Historische Vereniging Vlaardingen. In de meeste gevallen zal dat tot resultaat hebben dat u onderstaande bon voor hen kunt invullen!

hierlangs afknippen

Ondergetekende,

Adres:

Postcode en woonplaats:

geeft zich hierbij op als lid van de

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

tegen een contributie van f 28,- per jaar

Datum:

Handtekening:

Voor de betaling van de contributie wordt u een acceptgirokaart toegezonden.
Als welkomsgeschenk ontvangen nieuwe leden, zolang de voorraad strekt, het
laatst verschenen nummer van Tijd-Schrift, of anders een voorgaand nummer.

Nog geen lid van de

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN?

Maar wel geïnteresseerd in publikaties zoals dit Tijd-Schrift?

Invullen en opsturen van onderstaande kaart zorgt ervoor dat u de verenigings-publikaties zoals het Historisch Jaarboek Vlaardingen en Tijd-Schrift, als lid krijgt toegezonden!

Als
briefkaart
frankeren

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

Ledenadministratie

Hazelaardreef 65

3137 CG VLAARDINGEN

Verantwoording illustraties:

*Bijna alle illustraties komen uit het Stadsarchief in Vlaardingen. Diverse foto's komen uit het Streekmuseum Jan Anderson. De kopie van de brief van de gemeente Vlaardingen werd beschikbaar gesteld door mevrouw Zonneveld. Het afschrift van het kaartje van het erf van de Ho-
lierhoekse molen is afkomstig van het archief van Delfland in Delft. De Sommatie-Cedulle is te vinden in het Archief van Bicker in het archief van de gemeente Amsterdam. De luchtopname van de Vaart met de bebouwing, pagina 68, komt uit de privéverzameling van de familie Van der Marel uit Vlaardingen. De tekening van Paul Westerdijk op pagina 104 is afkomstig van de verzameling van de schrijver.*

Alle deelnemers bedankt voor hun bijdrage.

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

- Secretariaat : Dhr. C. Hart
Prins Bernardtlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Tel. 010-4347063
- Postgiro : 750978 t.n.v de penningmeester
- Ledenadministratie : Mevr. W. van de Velden-van Hees
Hazelaardreef 65
3137 CG Vlaardingen
Tel. 010-4742214
- Verkoop losse uitgaven : Dhr. W. den Breems
Arnold Hoogvlietsraat 69
3134 CB Vlaardingen
Tel 010-4346864
- Redactie-adres Tijd-Schrift : Dhr. F.W. Assenberg
Riouwlaan 63
3131 NK Vlaardingen
Tel. 010-4342896
-